Է. ՏԱՐԻ 2038 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ՍԱՀՄԻ 4383 – Հ. Տ. 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – Ն. Տ. 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890 – ՀԻՃՐ. 28 ՐԻՊԻԼ ԷՎՎԷԼ 1308 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐ ԵՒ ԲՅԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Ղորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Յարեկան գնահատեան արժէք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուրսը » Յարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներն սովորական գրանց	56
» » վեցամսեայ	28

Դուրս գրուած լրագրոյ համար Տարեկան Գրութիւնների վրայ և Խմբագրութեան գրուած նամակ համար դրոշմ չեն լրացուր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՕԼԻՍ, 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ցունաստանի մէջ անհամբեր կ'ըսպասեն արտաքին քաղաքականութեան վրայ վիճաբանութեան. որովհետև Պ. Ռալլիի կուսակցութիւնն, որոյ զօրութիւնն երէկ ցոյց տուինք, երկու հարցապնդումներ պատրաստած է, նորակազմ նախարարութեան ուղղելու, ի մասին օրուան արտաքին խնդիրներուն, որք կարևորութիւն ունին Ցունաստանի համար։ Պ. Տէլիանիի տալիք պատասխաններէն կախում ունի Պ. Ռալլիի կուսակցութեան ընթացքն ի նպաստ կամ ընդդէմ նորակազմ վարչութեան։

—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, ելմտացոյցի վիճաբանութեան առթիւ, արմատական կուսակցութեան պետ Պ. Հէլֆի երկար բանախօսութիւն մ'ըրաւ, քննադատելով վարչական քաղաքականութիւնը, զոր վնասաբեր կը նկատէ մաճառ ազգին շահերուն իբրեւ ինքնուրոյն պետութիւն և ազգութիւն։ Ատենաբանը կը գարմանայ որ մաճառ կառավարութեան անդամք ներկայ չգտնուեցան ի պատիւ 1848ին անկեալ մաճառ զօրապետաց Ուրատ քաղաքին մէջ կառուցեալ յիշատակարանի բացման հանդիսին, և տարօրինակ կը գտնէ թէ ի պատիւ ազգային բարերար Քոշութի բաժակ մը առաջարկելուն համար Եռանվիչ միամեայ կամաւորը բանտարկութեան դատապարտուած է։ Ժողովոյ նախագահն Պ. Հէլֆիի խօսքն ընդմիջելով, յիշեցուց թէ ղեկնուորական ատենի մը վճռոյն վրայ կարծիք չի կրնար յայտնուիլ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ։

—Նորոնի Փրէս Սոֆիայի լրագիրը վերջերս ուշագրաւ տեղեկութիւններ հրատարակած էր այն միջոցներու վրայ որով յաջողցուցեր են կառավարական ընտրելեաց ընտրութիւնը նոր Երեսփոխանութեան կազմութեան առթիւ։ Այս տեղեկութեանց կծու հերքում մը տրուեցաւ։ Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնէի մը մեղսակցութեամբ, Նորոնի Փրէս ձեռք կը ձգէ և կը հրատարակէ Պ. Սթամպուլովի մէկ չղջաբերականն, որով դաւառապետներուն կը հրամայէր ազգու միջոցներ ի գործ դնել որպէս զի հերքողական հեռագրեր ուղղուին լրագրոյն այն ամէն դաւառներէ ուր լրագիրը կ'ըսէ թէ ընտրական ճնշում ի գործ դրուած է։ Շրջաբերականը կարեւոր կը համարէր նաեւ զի բողոքոյ հեռագրերուն ներքեւ գտնուէին այն անձանց ստորագրութիւնք որք դանգատեր են իրենց վրայ ճնշում ի գործ դրուելէն։ Այս հրատարակութեանց վրայ, Նորոնի Փրէս խափանեցաւ։

—Պ. Սթամպուլով դժուարութիւն կը կրէ իւր նախարարութիւնն ամբողջացնելու։ Հիմա երկու նախարարներ միայն կան Սոֆիայի մէջ ի գլուխ գործոց։ Մոթքուրով գնդապետ իւր ապաց տկարութիւնը դարմանելու համար հնգամսեայ արձակուրդով Ֆրանսա գնաց։ Պ. Թոնչեւ Պ. Սթամպուլովի հետ անհամաձայն է, և հրաժարելու մտադրութիւն յայտնեց։ Պ. Սթամպուլով մինակ մնացած է Պ. Ժիվքովի հետ։ Պ. Սթոյլով և Պ. Նաչեւիչ չուզեցին նախարարական պաշտօն։ Առաջինն անկախ բնաւորութեան տէր անձ մ'է, որ տիրող քաղաքականութեան չհաւնելով, չուզեր գործակցիլ։ իսկ Պ. Նաչեւիչ Վիեննայի գործակալութեան պաշտօնը բաւ կը համարի։

—Շատ հարուստ ռուս տիկին մը, տիկին Սոպոլեւա, Եարոսլաւի մէջ որբանոց մը կը հիմնէ յօգուտ այն Պուլկարաց զաւակներուն որք քաղաքական պատճառներու զոհուած են Պուլկարիոյ արդի վարչութեան օրով։ Փանիցա հաղարապետին երկու որբերն եւս այս հաստատութեան մէջ պիտի կըթուին։

—Թայմ կը հերքէ այն լուրը թէ Պելժիոյ Լէոփոլտ թագաւորը Պերլին գըտնուելուն առթիւ սեղանաւոր Պ. Պլայխրէօտրի հետ բանակցեր է Քոնկոյի պետութեան տան միլիոն մարք փոխ տալու համար։ Քոնկոյի պետութիւնը 25 միլիոն ֆր. փոխ առած ժամանակ Պելժիոյ կառավարութենէն, որ մաս առ մաս, տարուէ տարի, այս գումարը կը վճարէ, պայմանադրուած էր թէ Քոնկօ ուրիշ փոխառութիւն չպիտի կնքէ առանց պելժ կառավարութեան հաւանութեան, այսինքն առանց պելժիական Խորհրդարանի վաւերացման։ Այս պայմանադրութեան զօրութեամբ, Լէոփոլտ թագաւոր այնպիսի բանակցութեան մը չէր կրնար մտնել Պ. Պլայխրէօտրի հետ։

—Սերպ կառավարութիւնը Զեռնակորայի իշխանին տուած օրինակին կը հետեւի։ Կրթական նախարար Պ. Նիքովիչ տարեկան քսան թոշակներ սահմանեց յօգուտ երիտասարդ Սերպերու, որք Փարիզի Համալսարանը պիտի ղրկուին ուսնելու բժշկութիւն, փաստաբանութիւն, եւն։ Երկրագործական նախարար Պ. Թաւշանովիչ ևս, որ վերջերս երկու երիտասարդ Սերպեր ղրկեց Մոնպէլիէի երկրագործական վարժարան, Սքուփշինային վարկ պիտի խնդրէ Փարիզի, Մոնպէլիէի, Նանսիի և Լիոնի մասնագիտական վարժարաններուն մշտապէս սերպ ուսանողներ ղրկելու համար, կառավարութեան ծախիւք։

—Ռուս դեր-գնդապետ Շմիտ, որ ի Քրոնշթատ պետական կարեւոր թուղթեր վաճառած էր Գերմանիոյ բանակի անգլիական նաւային կցորդին, զինուորական ատենի մը կողմէ ի մահ դատապարտուեր է, և փոխանակ հրացանի բռնուելու —զինուորական պատիւ մը որուն անարժան համարուեր է, —ի կախաղան հանուեր է։

—Խաւարակուռն Ափրիկէի երեւելի արաբ կարաւանապետ Թիփու Թիպ Ուէնիֆիէ մեկներ է 7,000 բեռնակրներով, դէպի Զանզիպար յառաջանալով, փոսկրի ահագին պաշարով։

—Քոան դերման զինուորաց ընկերակցութեամբ Ափրիկէի ներսերէն եկող դերման կարաւան մը Ուկոկոյի բնիկներուն կողմէ յարձակում կրեց, որք կերբեւի տեղեակ չլինելով թէ դերմանական հովանաւորութեան ներքեւ կը գտնուին այժմ, համարձակեցան ձեռք վերցնել Գերմաններու դէմ, որոցմէ վեց զինուորներ սպանեցին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

Ժողովրդական կուսակցութեան պատկանող նախորդ նախագահ Պ. Բիվվէյնս, երեսփոխանական նահանգային ընտրութեանց վրայ խօսելով, մեծ ուրախութիւն յայտնեց տարուած փառաւոր յաղթանակին համար, զոր նոյն իսկ Հանրապետականք կը վերագրեն Պ. Մաք Քինլիի անունը կրող համբաւաւոր մաքսային օրէնքին պատճառած ընդհանուր դժգոհութեան։ Պ. Բիվվէյնս ըսաւ թէ ժողովրդական կուսակցութեան պարտականութիւնն է մաքսային օրէնքի բարեփոխում պահանջել, և իրօք ընդհանուր համոզումն է թէ նորակազմ Երեսփոխանութիւնն առաջիկայ տարւոյն մէջ մտաւ և քիչ մնաց ձին պիտի տապալէր, եթէ հետեւորդ պաշտօնակալք չբռնէին ձին, որով կայսրն ալ կրցաւ անվտանգ վար իջնել։

Ի ՊՈՀԵՄԻԱ

Փրակայէ կը ծանուցուի թէ Պոհեմիոյ կուսակալը չէ ուզած արտօնել բողոքական նպաստաժողոյ ընկերութեան մը հաստատութիւնն, որ Ցովհան Հիւսի անուամբ պիտի կազմուէր։ Կուսակալն այս հաստատութիւնն արգիլելով կ'ըսէ թէ այնպիսի ընկերութեան մը կազմութիւնն ստնգգութիւն կը լինէր բողոքական կրօնային իշխանութեանց իրաւասութեան դէմ։

ՑԻՒՐԻԼԱՆՏԱ

Թիփերարիի դատարանին մէջ հետաքրքրաշարժ դէպք մը պատահեցաւ։ Մինչ վիայ մը հարցաքննութեան կ'ենթարկուէր ամբաստանելոց միոյն՝ երեսփոխան Պ. Փաթրիք Օ'Պրիէնի կողմէ, սա իւր վերարկուին մէջէն լուսանկարի գործիք մը հանեց և վկային լուսանկարն հանելու ձեռնարկեց։ Դատաւորք հրամայեցին առ Պ. Օ'Պրիէն՝ իրենց յանձնել գործիքն։ Երեսփոխանը մերժեց, և դատարանին կամքը չյարգելուն համար եօթնօրեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ անմիջապէս։

ՏՔԹ. ՔՈԽԻ ԴԻՒՏԸ

Վիլհէլմ Կայսր ներքին գործոց նախարար Պ. Մէյպախի զրկեր է հրամանագիր մը որպէս զի կէս միլիոն մարքի պարգեւ տրուի առ Տքթ. Քոխ՝ այն մեծամեծ ծառայութեանց համար զոր կը մատուցանէ մարդկութեան։ Բրուսիոյ Խորհրդարանը պիտի քննարկէ այս գումար։

—Պերլինի Բարեգործական Հիւանդանոցին մէջ Տքթ. Քոխի դրութեամբ դարմանուող թոքախտաւորներէն երդմամբ խոստում առնուեր է բան չյայտնել իրենց տրուած դարմանին նկատմամբ։ Տքթ. Քոխ կը դարմանէ բաբձրագոյն աղնուականութեան պատկանող քանի մը թոքախտաւորներ եւս իրենց տուներու մէջ, բայց ասոնցմէ եւս երդմամբ խօսք առած է։ Անգլիական գործակալութեան մը թղթակիցը կը հեռագրէ Պերլինէ թէ Պերլինցի պաշտօնատարի մը երիտասարդ և թոքախտաւոր որդին բուժուած է Քոխի մէջտեղով։

—Հիմա դարմանուող հիւանդներուն վրայ, բաւականաչափ դիտուած է հինգ կամ վեց անգամ ներարկելէ ետքը պատուաստի հիւթին, այսինքն՝ երկու շաբթուան մէջ։ Տքթ. Քոխ ամէն օր կը տեսնէ հիւանդներն, որոց թուքը կը պահուի և կը քննուի, ջերմութիւնը կը նշանակուի, եւն։ Վեց շաբաթ եւս չանցած, զննութիւնք պիտի աւարտին, և Տքթ. Քոխ ի վիճակի պիտի գտնուի իւր դիւտը փոքր առական զննութեամբ հանդերձ աշխարհի ներկայացնելու։ Տքթ. Քոխ կը հաստատէ թէ չորսէն մինչեւ ութ շաբաթ հարկաւոր է բուժումը կատարեալ ընելու, բայց թեթեւ պարագայից մէջ աւելի կարճ ժամանակ մը կը բաւէ։

—Պերլինէ նոյմ. 6 թուով կը հեռագրուի առ Թայմ որ եթէ մինչև 11 օր օտարազգի հիւանդներ Պերլին գան և Բարեգործական Հիւանդանոցը մտնեն (որոյ ամսականն է 50 մարք միայն,) անձամբ Տքթ. Քոխի ձեռամբ կրնան դարմանուիլ, բայց բժշկական վկայագիր մը պէտք է բերեն թէ իրօք թոքախտէ կամ ծիւրախտէ կը տառապին։

—Նոյմ. 6ին Տքթ. Քոխ Կայսր Ներկայացաւ և երկարօրէն խօսակցեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան հետ իւր դիւտին վրայ։ Այս տեսակցութեան հետեւանօք լուր տարածուեցաւ թէ Խորհրդարանէն պիտի խնդրուի մեծ. կակ գումար մը, որպէս զի Տքթ. Քոխ բնաւ ծախք և աղլուստ չմտածելով ինքզինք նուիրէ չատ մը կառավարական և զինուորական բժիշկներ հրահանգելու՝ իւր դիւտին համաձայն թոքախտաւորներ դարմանելու և իւր դատած պատուաստը պատրաստելու։ Այս դրութեան կատարեալ կարմակերպութիւն մը պիտի տրուի՝ ամէն նահանգի մէջ թոքախտի պատուաստին համար կեդրոնական մի՝ երանոց մը հաստատելով, հիւանդանոցի մը յարակից, ուր ազքատ թոքախտաւորներ ձրիապէս պիտի դարմանուին։

Կայսրը Տքթ. Քոխի դիւտն ազգային պարծանք մ'ալ կը համարի, եւ պարտականութիւն կը նկատէ այս դիւտը վայելել տալ ո՛չ միայն իւր ազգին այլ բովանդակ աշխարհի։ Որովհետեւ գերման բանակին մէջ հիւանդներուն կէսը թոքախտաւոր են, կայսրը զինուորական տեսակէտով եւս կը շահագրգռուի գործին։

Տքթ. Քոխ փոյթ չներ գրականն շամ մ'ընելու այս կարեւոր գիւտէ, որոյ տարածման կառավարութեան կողմէ օտանձնումն եւս կը ցուցնէ թէ դրականն շահագործութեան չպիտի ծառայէ։

—Տքթ. Հիրշվալտ, Տքթ. Քոխի մտերիմը, կը հաչակէ թէ Գերմանիոյ մէջ ո՛չ մէկ գիտնական, ո՛չ մէկ նշանաւոր բժիշկ տարակոյս ունի Տքթ. Քոխի յաջողութեան վրայ։ (Բայց քանի որ Տքթ. Քոխի գիւտն երկու-երեք հոգւոյ միայն ծանօթ է, ամէն գերման գիտնականք և համբաւաւոր բժիշկք ի՞նչպէս կրնան վճռահութիւն կամ տարակոյս յայտնել։)

—Տքթ. Քոխ ընդարձակ հեղինակութիւն մը կը պատրաստէ, յորում կը բացատրէ իւր դիւտ, նման այն հեղինակութեան որով հնտախտի միկրոբին նկատմամբ իւր գիւտը բացատրած էր։

—Պերլինի մէջ Միկրոբանական կաճառ մը պիտի հիմնուի, ընդ անօրինութեամբ Տքթ. Քոխի, յորում պիտի կեդրոնանան ամէն խուզարկութիւնք, գիւտք և հեղինակութիւնք միկրոբային խնդրոց վրայ, և ուստից պիտի տրուին ամէն հրահանգք և ուղղութիւնք միկրոբային հիւանդութեանց բուժման համար։

—Տքթ. Քոխ միանգամ ընդ միշտ կառավարական մեծ պարգև մը ստանալէ զատ, նաեւ տարեկան թոշակ մը պիտի ընդունի, աղնուականութեան տիտղոսով մը։

—Հազարաւոր նամակներ կուգան առ Տքթ. Քոխ, որ, կարի յոյժ ծանրաբեռնեալ, ո՛չ իսկ կրնայ բանալ զայնս։ Այն բժիշկներուն որք գրով հրահանգ կը խնդրեն իրմէ՝ հրապարակաւ կը պատասխանէ թէ երբ իւր հեղինակութիւն լոյս տեսնէ՝ ամէն բան պիտի իմանան, թէեւ առայժմ բան մը չի կրնար հաղորդել իրենց։

Տքթ. Քոխ կ'ուզէ աշակերտներ հասցնել, բայց դլխաւոր միկրոբագէտ բժիշկներն և երեւելի գիտնականները միայն կ'ընդունի տեղեկանալ իւր պատուաստին պատրաստութեան, որ գիտնական և արուեստական մեծ ճարտարութեան կը կարօտի եղեր։

—Առաջիկայ յունուար ամիսէն ետքը Պերլինի Բարեգործական Հիւանդանոցին մէջ 120 անկողիններ Տքթ. Քոխի տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուին, իւր գիւտին համեմատ թոքախտաւորներ դարմանելու։

—Փիլատելֆիայի բժիշկ Փրոֆ. Սամուէլ Տիքսըն կը պնդէ թէ թոքախտի պատուաստին հեղինակին ինքն է, թէ հրատարակած է զայն, և իւր հրատարակութենէն առ Տքթ. Քոխ ղրկած լինելով, սա իւրացուցած և ընդարձակած է իւր գաղափար։ Տքթ. Տիքսըն անանց թոքախտը բուժած է արդէն, և յաջողութեան վրայ բացարձակ վստահութիւն ձեռք բերելէն ետքը, մարդոց վրայ ևս պիտի փորձէ։

ՀՐԵԱՑՔ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Հունգարիոյ Հրէից ամուսնալուծման խնդիրն հանդէպ քաղաքային օրինաց՝ վերջին ժամանակներս ոչ նըւազ վիճաբանութեան նիւթ ընծայեց։ Այս օրերս իրաւախոհութիւն մը եղաւ, Հունգարիոյ կրթական և կրօնական նախարարին և Հրէից բարեկամակցութեան երկար խորհրդակցութիւններէ ետքն, որուն հաւանութեամբ նախարարն հրամանագիր մը հրատարակեց, որ կը տրամադրէ թէ Հրէից բարձրագոյն ատեանն ըստ առաջնոյն պիտի լսէ ամուսնալուծման դատեր և պիտի վճռէ Հրէից ամուսնութեան խզում, և այս վճիռներ քաղաքային իշխանութեան առջեւ օրինաւոր պիտի հաստատուին։ Բայց երկու կողմերն իրաւունք ունին բողոք բառնալու քաղաքային հասարակ դատարաններու։ Միայն չըսուիր թէ այս պարագայիս մէջ քաղաքային դատարանք հունգարական՞ թէ հրէական օրինաց ինքն է, թէ գնահատեն իրենց վերաքննութեան ներկայացեալ դատը։

ԳԵՐՄԱՆ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պերլինի լրագիրք կը շարունակեն վերջապի հրատարակութիւններ ընել գերման աղնուականութեան կարգերուն մէջ երեւան հանած անշնոյ դէպքերու վրայ։ Նորագոյն դէպքն, որ Պերլինի ազնուական ակմոց մէջ բուռն սրտայուզութիւն պատճառեր է, սա է։ — Լէյպցիգից կոմս դատաստանի քաշուեցաւ այն ամբաստանութեամբ թէ Դորոթէա ժողոցին մէջ իւր մէկ վարձու բնակարանն յատկացուցած էր անվայել նպատակի մը, որով անձինք ոմանք հոն կը գիմէին իրր առանձին տեղ մը։ Այս ամբաստանութիւն հաստատեցաւ, և կոմսն եօթնօրեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ։

Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Հնդկաստանի ընկերական չարիքներէն մին սա է թէ 10 տարեկան և աւելի փոքր աղջիկներ ամուսնութեան կը տրուին։ 55 կին-բժիշկներ որք կը պաշտօնավարեն Հնդկաստանի մէջ հանրագիր մատուցանելով Փոխարքային՝ խնդրեցին որ առնուազն 14 տարեկան լինել պայման դրուի աղջկանց համար։ Հանրագրոյն կցուած է բժշկական և վիրաբուժական տեղեկագիր մը, յորում չատ մը դէպքեր նշանակեալ են, իբրեւ վնասի հետեւանք անչափահաս ամուսնութեանց, իգական հիւանդանոցներու մէջ դիտուած և արձանագրուած։

—։ 73 ։—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԲԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԹՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—«Պարոն կոմս, ըսաւ ինձ, ուրախ եմ ձեզ իմացնելու որ գտանք ձեր ադամանդները։

«Զկրցայ ուրախութիւնս իրմէ ծածկել։

—«Ձեր զգացած գոհունակութենէն կը գուշակեմ թէ չափազանց կը սիրէք այս գոհարեղէնը, շարունակեց։ Վեց շաբաթ առաջ Սէնդ-Օնօռէ փողոցի մեր օժանդակ հաստատութեան մէջ գրաւի դրեր են։

«Կարճատեւ լուութենէ մը վերջը, հարցուց ինձ։

—«Կը ճանչնա՞ք Սանդաքի դերակոմս անունով մէկը։

—«Այո, այո՛, պատասխանեցի։ Սանդաքի դերակոմսն իմ բարեկամս է։

—«Ա՜հ, ըսաւ։

«Ցօնքերը պռստեց և դէմքին գոյնը փոխուեցաւ։

—«Պարոն կոմս, շարունակեց, ձեր բարեկամ Սանդաքի դերակոմսն է որ այդ ադամանդները գրաւի դրած է։»

«Ապշած մնացի։

«Անկարելի՞ է, ո՛չ, ո՛չ, չեմ կրնար հաւատալ, թոթովեցի։

—«Պէտք է որ սակայն ակներեւ իրողութեան մը անձնատուր ըլլաք, Պարոն կոմս, աւելացուց տնօրէնը։

«Ցետոյ, որովհետեւ տեղեկութիւն կուզէր առնել դերակոմսին վրայ, խմացուցի իրեն թէ ինչպէս ճանչցայ զայն, ինչպէս իմ տունս ընդունեցայ, ինչպէս իմ մտերիմս եղաւ նա, և թէ ինչ ծառայութիւններ մատուցի իրեն։ Զթողուց որ խօսքս վերջացնեմ։

—«Այլ կարելի չէ տարակուսիլ, ըսաւ, վատորէն խաբուած էք կեղծաւորէ մը։»

«Ինքզինքս կորսնցուցի, տանջանք մը կը զգայի։

—«Գո՛ղ, Սանդաքի դերակո՛մսը, մըրմնջեցի։

—«Այո, պարոն կոմս, պատասխանեց տնօրէնը, այդ երիտասարդը որուն ձեր ձեռքն երկնցուցիք գորովագին, զոր ձեր բարեկամն ըրաք, գո՛ղ մն է։

«Հիմա ի՞նչ պիտի ընէք։

—«Ի՞նչ պիտի ընեմ։

—«Այո, այդ երիտասարդին։ Պիտի չբողոքէ՞ք։

—«Ո՛չ, ո՛չ, պատասխանեցի աշխուժիւ. պիտի չատանամ զայն տուէնս վռնտելով. այս պիտի ըլլայ իր պատիժը։

—«Եւ ձեր ադամանդնե՞րը։

—«Հիմա պիտի երթամ բերեմ զանոնք եւ առնելու համար պէտք եղած ստակը, պատասխանեցի ոտքի ելնելով։

—«Շատ լաւ, ըսաւ, բայց որպէս զի գրաւատունը գրաւ մը ետ տայ, պէտք է որ գրասենեկին կողմէ յանձնուած ընկալագիրն ալ ստակին հետ տրուի։ Արդ, Պարոն կոմս, այդ ընկալագիրը գողին ձեռքն է, եթէ մինչեւ հիմայ չէ ծախած այն ճարտար մարդոցմէ մէկուն որոնք երբեք չեն մերժեր գնել այս տեսակ թղթեր, երբ պատուական շահի մը հոտը կ'առնեն։

—«Հոգ չէ, պատասխանեցի, ես յանձն կ'առնեմ ընկալագիրը գտնել։»

Այն օրը դերակոմսը չտեսայ։ Հետեւեալ օրը ժամը տասն և մէկին մօտ եկաւ. հաւանականաբար նախաճաշի եկած էր։ Մեծ հանդարտութեամբ, առանց սեղմելու իր ձեռքը զոր ինձ երկնցուցած էր, սենեակս մտցուցի զայն։ Ցետոյ, բան մը չըսելով, բացի իր աչքին առջեւ գոհարեղինաց արկղիկը։ Աչքիս ծայրովն իրեն կը նայէի. տեսայ որ սարսռաց և ժժգունեցաւ։ Անշուշտ ենթադրած էր որ տարիէ մը, թերեւս աւելի ուշ, պիտի իմանայի քառամանեակին կորուստը։

«Պարոն տը Սանդաք, ըսի, այս արկղիկին պարունակած գոհարեղէններու մէջ, գոհարեղէններ որք ամենքն ալ սիրելի և թանկագին յիշատակներ են, ադամանդակալ քառամանեակ մը կար որ մեծ արժէք ունէր ինձ համար. պարոն տը Սանդաք, դուք գողցե՞ր էք այդ ընտանեկան գոհարեղէնը։

«Ոստուժ մը ըրաւ, որպէս թէ վիզս պիտի ցատկէր. բայց չհամարձակեցաւ։ Երբեք պիտի չմոռնամ իր դէմքին առած ահռելի երեւոյթն, և իր կատաղի նայուածքին մէջ չողացող վայրենի փայլակները։ Ցանդգնօրէն տնկուեցաւ իմ առջեւս և ուզեց ըսել և ուրանալ։

«Անիմաստ ընդմիջեցի զայն,

—«Անօգուտ են այդ խօսքերը, դուք գո՛ղ մըն էք։ . . . Դուք էք որ այս ադամանդները Սէնթ-Օնօռէ փողոցը գրաւի դրած էք. իմ տունս ընդունեցայ զձեզ, վստահեցայ ձեր վրայ, բարեկամի պէս վարուեցայ ձեր հետ, քսակս բացի ձեզ, և, իրրեւ երախտագիտութեան նշան, դուք ինձմէ գողութիւն ըրիք։ Ձեր կեղծաւորութենէն խաբուեցայ ես . . . կրնայի ձերբակալել տալ զձեզ, արդարութեան մատնել որ իրաւացի պատիժ մը պիտի տար ձեզ։ Ցեմ ուզեր այդպէս ընել։ Կը դթամ ձեր երիտասարդութեան վրայ, կը դթամ մանաւանդ ձեր հօր, ձեր մօր վրայ, որք իրենց սրտին ցաւէն ու ամօթէն պիտի մեռնին, եթէ իմանան որ իրենց որդին անպատիւ մէկն է։ Եւ ապա, կ'ուզեմ հաւատալ թէ վայրկեան մը մոլորած էք, թէ խելքերնիդ գլուխնիդ չէ եղած. վերջապէս, կ'ուզեմ հաւատալ թէ պիտի զղջաք։ Ահա ինչու համար չեմ ուզեր ջախջախել ձեր ապագայն, ազարտելով զձեզ գողի անունով։»

—Սիրելիդ իմ Բօլ, շատ ներողամիտ ես եղեր. դժբաղդաբար տեսար թէ թըշուառականն ինչպէս ճանչցաւ քու վեհանձնութիւնդ։

—Իրաւունք ունիս Կիլեօմ. բայց այն ատեն չէի գիտեր ինչ որ վերջը սովրեցայ. կակ գումար մը, որպէս զի Տքթ. Քոխ բնաւ ծախք և աղլուստ չմտածելով ինքզինք նուիրէ չատ մը կառավարական և զինուորական բժիշկներ հրահանգելու՝ իւր դիւտին համաձայն թոքախտաւորներ դարմանելու և իւր դատած պատուաստը պատրաստելու։ Այս դրութեան կատարեալ կարմակերպութիւն մը պիտի տրուի՝ ամէն նահանգի մէջ թոքախտի պատուաստին համար կեդրոնական մի՝երանոց մը հաստատելով, հիւանդանոցի մը յարակից, ուր ազքատ թոքախտաւորներ ձրիապէս պիտի դարմանուին։

Կայսրը Տքթ. Քոխի դիւտն ազգային պարծանք մ'ալ կը համարի, եւ պարտականութիւն կը նկատէ այս դիւտը վայելել տալ ո՛չ միայն իւր ազգին այլ բովանդակ աշխարհի։ Որովհետեւ գերման բանակին մէջ հիւանդներուն կէսը թոքախտաւոր են, կայսրը զինուորական տեսակէտով եւս կը շահագրգռուի գործին։

Տքթ. Քոխ փոյթ չներ գրականն շամ մ'ընելու այս կարեւոր գիւտէ, որոյ տարածման կառավարութեան կողմէ օտանձնումն եւս կը ցուցնէ թէ դրականն շահագործութեան չպիտի ծառայէ։

—Տքթ. Հիրշվալտ, Տքթ. Քոխի մտերիմը, կը հաչակէ թէ Գերմանիոյ մէջ ո՛չ մէկ գիտնական, ո՛չ մէկ նշանաւոր բժիշկ տարակոյս ունի Տքթ. Քոխի յաջողութեան վրայ։ (Բայց քանի որ Տքթ. Քոխի գիւտն երկու-երեք հոգւոյ միայն ծանօթ է, ամէն գերման գիտնականք և համբաւաւոր բժիշկք ի՞նչպէս կրնան վճռահութիւն կամ տարակոյս յայտնել։)

—Տքթ. Քոխ ընդարձակ հեղինակութիւն մը կը պատրաստէ, յորում կը բացատրէ իւր դիւտ, նման այն հեղինակութեան որով հնտախտի միկրոբին նկատմամբ իւր գիւտը բացատրած էր։

—Պերլինի մէջ Միկրոբանական կաճառ մը պիտի հիմնուի, ընդ անօրինութեամբ Տքթ. Քոխի, յորում պիտի կեդրոնանան ամէն խուզարկութիւնք, գիւտք և հեղինակութիւնք միկրոբային խնդրոց վրայ, և ուստից պիտի տրուին ամէն հրահանգք և ուղղութիւնք միկրոբային հիւանդութեանց բուժման համար։

—Տքթ. Քոխ միանգամ ընդ միշտ կառավարական մեծ պարգև մը ստանալէ զատ, նաեւ տարեկան թոշակ մը պիտի ընդունի, աղնուականութեան տիտղոսով մը։

—Հազարաւոր նամակներ կուգան առ Տքթ. Քոխ, որ, կարի յոյժ ծանրաբեռնեալ, ո՛չ իսկ կրնայ բանալ զայնս։ Այն բժիշկներուն որք գրով հրահանգ կը խնդրեն իրմէ՝ հրապարակաւ կը պատասխանէ թէ երբ իւր հեղինակութիւն լոյս տեսնէ՝ ամէն բան պիտի իմանան, թէեւ առայժմ բան մը չի կրնար հաղորդել իրենց։

Տքթ. Քոխ կ'ուզէ աշակերտներ հասցնել, բայց դլխաւոր միկրոբագէտ բժիշկներն և երեւելի գիտնականները միայն կ'ընդունի տեղեկանալ իւր պատուաստին պատրաստութեան, որ թէ ինչպէս դերակոմսը կրցած էր քանի մը ամսուան մէջ այնչափ ահագին գումար մը ծախսել։ Տեղեկութիւններ ստացայ անոր անցուցած կեանքին վրայ։ Այն ատեն իմացայ թէ միշտ խաբած էր զիս։ Երբեք իրաւագիտութեան դասերու չէր հետեւած։ Խառնակեցութեամբ կ'ապրէր, ամենէն գէշ տեսակ անպատիւ կանանց տունը կը յաճախէր, գիշերները մարդ չէր գիտեր ուր կանցուներէր, երբեմն աղջիկներու հետ, երբեմն ծածուկ խաղարաններու մէջ։ Ամէն բան հասկցայ, Սանդաքի դերակոմսը խաղամոլ ու սրիկայ մէկն էր։

«Նամակ մը գրեցի Օքի փաստաբանին որ զայն ինձ յանձնարարած էր։ Ցայտնի բան է որ իր պաշտպանած անձին գոփեստը չէի ըներ։ Սակայն չմոռցուցի իրեն թէ ո՞րչափ այդ դերակոմսն ինձ գանգատելու իրաւունք տուած էր։

«Ութ կամ տասն օր վերջը, նամակս պատասխանն ստացայ։ Բարեկամս ներում կը խնդրէր դերակոմսն ինձ ղրկելուն համար։ Ինքն ալ խաբուած էր։ Գաղաքին լաւագոյն տուներուն մէջ չատ անդամներ հանդիպած ըլլալով դերակոմսին, անոր հաճելի արտաքին երեւոյթէն հրապուրուած, բարեկամացած էր անոր հետ։ Իմանալով որ Բարիզ պիտի գար, եւ լրջորէն հաւատալով թէ իր ուսումն աւարտել կ'ուզէր, կարծած էր որ զայն ինձ յանձնարարելով լաւ բան մը ըրած կ'ըլլար։ Երբ նամակս ընդունած էր, իսկոյն դերակոմսին վրայ տեղեկութիւններ հարցուցած էր, և իմացած էր թէ անոր վարքն այնչափ զզուելի եղած է, իւր քաղաքին մէջ որչափ ի Փարիզ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ կողմէ կարգեալ Ցանձնաժողովն այսօր ի Նիսա կը գումարի ի Պարիսարքարան։ Սոյն գումարման ներկայ պիտի գտնուի նաեւ Գեր. Խորէն Ա. Քեպիսկոպոս Նար-Պէյ, որ անդամ է յիշեալ Ցանձնաժողովոյն։

Տկ. և Տեար Յարութիւն Շերպէթեան, Տ. և Տեար Տ.թ. Մաքսուտ Շերպէթեան, Տեար Նիկողոս և Տկ. Գրիգոր և Լեւոն Շերպէթեան, Տկ. և Տեար Գալուստ Գուլումճեան, Տկ. և Տեար Սահակ Հիւսէյինեան, Տեար Բասկալ Սերովբեան,

Ցաւ ի սիրտ կը Յանուցանեն զգառնաղէտ մահն իրենց որդւոյն՝ եղբօր՝ աներձագին և քեռորդւոյն՝

Տ.թ. ԵՐՈՒԱՆԴ Յ. ՇԵՐՊԷԹԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց երէկ 30 հոկտ. (Երեքշաբթի օր) ի հասակի 23 ամաց, ի խոր սուգ համակելով իւր բոլոր ազգականքն ու բարեկամներն։

Հանգուցեալին մարմինը արդէն փոխադրուած է ի Ս. Կարապետ եկեղեցին Սկիւտար Նոր Թաղի ուր յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը՝ հինգշաբթի, ժամը ճիշդ 5ին և անոի մարմինը պիտի փոխադրուի Շիւլիի գերեզմանատունը։

Կը հրաւիրուին ազգականք և բարեկամք ներկայ գտնուիլ սոյն հանդիսին։

31 հոկտ. 1890, Սկիւտար

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՆԵՐ

Պրուսայի նահանգին Ա.յվալը գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Թէվֆիգ պէյ, նախկին գայմագամ Դավալի։

Երուսաղէմայ գաւառին Եաֆա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մուսթաֆա Հիլմէթ էֆէնտի, գայմագամ Հայֆայի։

Պէրութի նահանգին Հայֆա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ահմէտ Շիւքրի էֆէնտի, գայմագամ Սաֆայի, և Նամ յայտարեց Մուսա Քիազիմ էֆէնտի, գայմագամ Եաֆայի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դը-բան առողջապահական յանձնաժողովոյ անդամ դնդապետ Տ.թ. Նիքոլաքի պէյի և Մախսուսէի վարչութեան Միտիլլիի գործակալ Պ. Միխալաքի Թոթիոնի։

Հէնգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սմիռնի թաղապետական Նախագահ Եորկի Սթավրիտի էֆէնտիի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Եվմտական և կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Վսեմ. Ցակոբ փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Անգլիական ու աւստրիական դեսպանք և ֆրանսական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով, յայտարարեցին տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին Գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Երկուշաբթի օրը եկած կայս. Իրատէ մը՝ Ֆրանսայի հեռագրաց և թղթատարութեանց Նախկին Նախարար և Մէջլէս փաշայի ներկայացուցիչ Պ. Կռանէի կը յանձնէ վերջնապէս՝ Կ. Պոլսոյ քարափանց շինութեան ու շահագործման մենաշնորհը։ Կայս. սոյն Իրատէն հաղորդուեցաւ Պ. Կռանէի որ նոյն օրը պալատ երթալով, պատիւ ունեցաւ Վ.Հ. Սուլթանին ներկայանալու։ Երէկ, Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մէջ տեղի պիտի ունենար պայմանագրի ու յանձնառութեանց տեսրի փոխանակութիւնն ընդ մէջ արտօնատիրոջ և Նախարարին, յետ որոյ այդ գրեր Բ. Դուռը պիտի ղրկուին, կայսերական Ֆէրմանին խմբագրութեան համար։

Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան հետ կնքեալ պայմանագիրը 18 ամիս պայմանաժամ կուտայ արտօնատիրոջ՝ իւր ընկերութիւնը կազմելու, վերջնական յատակաձեւը ներկայացնելու եւ շինութեանց ձեռնարկելու համար։ Սակայն կը կարծուի թէ Պ. Կռանէ որոշեալ պայմանաժամէն շատ առաջ կատարէ այս գործողութիւնները։ Քարափանց շինութեան գործը պիտի յանձնուի ֆրանսացի ճարտարագէտներու։

* *

Վեհ. Սուլթանի Իրատէն սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյի միջոցաւ հաղորդուած է Պ. Կռանէի։ Սենեկապետ պէյը միանդամայն ծանուցած է Պ. Կռանէի թէ իւր այս խնդրանք, որ մայրաքաղաքիս առեւտրական գործերն աւելի պիտի ընդարձակէ և միանգամայն պիտի ծառայէ քաղաքին բարեզարդութեան, Ն. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութեանն արժանացած է։

Պ. Կռանէ երէկ դարձեալ կայսպալատ երթալով շնորհակալութիւն յայտնած է։

Պ. Կռանէ առաջարկած էր որ քարափանց հասոյթէն հարիւրին հինգ վճարէ քաղաքապետութեան, սակայն կայս. Իրատէն հրամայած է այդ հարիւրին հինգը տասնի բարձրացնել և Պ. Կռանէ համակերպած է սոյն հրամանին։

Ինչպէս յայտնի է Քարափը պիտի սկսի Եալը Բէօշկէն մինչեւ Ա.յա Բարու և գիմացի եղերքէն ալ՝ Սալը Բաղարէն մինչեւ Թէբռանէի մօտ։ Կամուրջներն իրենց հիմակուան տեղը պիտի մնան։

ՀԱՅ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼՔ

Ըստ տեղեկութեանց Սասունի, վճռաբեկ ատեանը, յետ քննութեան վերացուցած է Եղեռնադատ ատենին այն վճիռն, որով Դումգաբուի եկեղեցւոյն մէջ Տ. Սուքիաս Ա.ագ քահանայի վրայ հրազէն պարպող Ցակոբ և իւր երեք ընկերք մահուան դատապարտուած էին։ Վճռաբեկ ատենի վճռագիրը մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին և միւս կողմէ Շէյխ Իսլիսլամի Դրան ղրկուած է Շերիի տեսակէտով եւս քննուելու համար։

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայս. հրամանաւ Պոլսոյ արհեստական վարժարանին տնօրէն անուանուած է հանրածանօթ տպագրապետ Էպուզիա Թէվֆիգ պէյ՝ Սիւլէյման փաշայի տեղ որ անդամ կարգուած է հմմազդային անկէլանոցի յանձնաժողովին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ատարազարէն մինչեւ Լէֆքէ տանող գիծն (իբր 60 քիլոմեթր) աւարտելու մօտ ըլլալով, Անատոլուի երկաթուղեայ ընկերութիւնը պաշտօնապէս ծանուցած է Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան թէ Նոյեմբեր ամսոյ մէջ պիտի կրնայ բանիլ այդ գիծ եւ խնդրած է որ մասնագիտաց յանձնաժողով մը կազմուի շինութեանց քննութեան ու գծին ընդունելութեան համար, որպէս սովորութիւն է։

—Յիշեալ ընկերութեան գլխաւոր ճարտարագէտներէն Պ. Կոլտէնպէրկ և Պ. Ֆրէտերիք Պլում Էսկիշէհիրէն մայրաքաղաքս դարձան։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԲ

Պ. Պարտաքի Կ. Պոլիս գալուն առթիւ ըսուեցաւ թէ իւր ժամանումի վերաբերութիւն ունի օսմ. պարտատոմսից փոփոխման նոր ծրագրոյ մը։ Սակայն առաջարկեալ ծրագիրք այնքան նախնական վիճակի մէջ են, որ տակաւին կարելի չէ որոշ տեղեկութիւն մը հաղորդել։ Սա միայն յայտնի է թէ, Վսեմ. Ցակոբ փաշա և Սըր Էկար Վինսընդ ժամանակէ մը հետէ կարծեաց փոխանակութիւններ կ'ընեն՝ մաքսային հասոյթներով երաշխաւորեալ պարտատոմսից փոփոխման ծրագրոյ մը մասին։ Այս գործողութեամբ կ'ուզուի ազատել այդ պարտատոմսերն, որք հին փոխառութեան մը փոխարէն իբր երաշխաւորութիւն թողուած են, և անոնց իբր երաշխաւորութիւն ցոյց տալ տասանորդի տուրքերը որոց գրեթէ մէկ միլիոն ոսկւոյ մասը Հանրային Պարտուց վարչութեան ձեռքը կը գտնուի։ Այս կերպով մէկ միլիոն ոսկւոյ գումար մը պիտի մնայ կայս. Գանձուն։

Ուրիշ զրոյցի մը նայելով, Եվմտական Վսեմ. Նախարարին և Օսմ. Պանքայի տնօրէնին միջեւ կատարուած բանակցութեանց նպատակն է միացնել կամ փոփոխել 1871 ի փոխառութեան պարտատոմսերն որք երաշխաւորեալ են Եգիպտոսի կողմէ կայս. կառավարութեան վճարեալ հարկովը։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՅ

Համազգային Անկէլանոցի յանձնաժողովին հերրորդ նիստն երէկ տեղի ունեցաւ Մալիէի պաշտօնատան մէջ։ Վսեմ. Ցակոբ փաշա բացակայ ըլլալով, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վսեմ. Բաֆֆի փաշա Նախագահեց։

Այս նստին մէջ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան թէ Անկէլանոցին համար ի՞նչ եղանակաւ նպաստ հաւաքել պէտք է։

ԵԱՖԱՅԻ ՊԱՐՏԷԶՆԵՐԸ

Երէկ Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին մէջ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան Եաֆայի պարտէզներն ոռոգելու համար Պ. Էմիլ Ժիռառտէնի և Եուսուֆ էֆէնտի Մէլհամէի կողմէ մատուցեալ աղերսագրոյ վրայ։ Պ. Ժիռառտէնի փոխանորդն ու Եուսուֆ էֆէնտի եւս պահ մը ներկայ գտնուելով, ինչ ինչ բացատրութիւններ տուին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅ

Յայտնի է թէ չորս ուսանողք կայս. բժշկական վարժարանէն և չորս ուսանողք անասնաբուժական վարժարանէն՝ Ֆրանսա պիտի ղրկուին իրենց բժշկական ուսումը կատարելագործելու համար։ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Քառնօ որոշեր է որ այդ ուսանողաց ծախքերը Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ հոգացուին։ Այսու հանդերձ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է Սպարապետի Դրան որպէսզի թոշակներ յատկացուին անոնց։

—Օսմ. կառավարութեան խնդրանօք, ֆրանսական կառավարութիւնը Լիոնի վարժարանին ուսուցիչներէն չորս անասնաբոյժեր կը ղրկէ ի Կ. Պոլիս։ Ասոնք պիտի դասախօսեն կայս. բժշկական վարժարանին մէջ և երեք տարուոյ համար պայմանագիր կնքած են։

Պ. ՔԱԶԼԱՐՏԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան նախագահ Պ. Վինսընդ Քայլարտ անգլիարէնի թարգմանած է այդ վարչութեան հրատարակած տեղեկագիրը։ Պ. Քայլարտ այդ տեղեկագրոյն կցած է յաւելուած մը յորում կըսէ թէ Անատոլուի տնտեսական կարեւորութիւնն հետզհետէ կաւելնայ, մանաւանդ Մաք-Քինլիի օրէնքին քուէարկութենէն ի վեր։ Անատոլուի տարածութիւնն է իբր 729,000 քառակուսի մղոն, այսինքն 466,560,000 արտավար (ինք արտավարը մէկ հարիւրակալի կը համապատասխանէ)։ Այդ հողին մէկ երրորդը, այսինքն 155,000,000 արտավարը կը մշակուին կամ մշակելի են եւ կրնան ցորեն արտադրել։ Պ. Քայլարտ դիտել կուտայ թէ մեծ քանակութեամբ ցորեն իրենց տեղը կը մնան, առ ի չգոյէ հաղորդակցութեան ճանապարհներու։ «Եթէ երկրին ներսերէն մեկնող և Սեւ ծովու ու Միջերկրականի նաւահանգիստներուն յանգող երկաթուղիք փռքը Ասիոյ բարեբեր եւ հարուստ գաւառաց արտադրութիւններուն սպառման դիւրութիւն տային, Եւրոպա պիտի հրաժարէր ամերիկեան ցորեններ գնելէ ու նախամեծար պիտի սեպէր գնել Թուրքիոյ ցորեններն որք տեսակի կողմէ գէթ հաւասար պիտի ըլլային ամերիկեաններուն, եթէ ոչ գերազանց։» Պ. Քայլարտի այս խորհրդածութիւնք մասնաւորապէս արժանի են օսմ. պետական անձանց ուշադրութեան։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, Հալէպի մէջ հոտախտի 6 մահեր պատահած են և Ճիսրը Շուղրի շրջակայ չորս գիւղերու մէջ եւս 37։ Նոյն օրը Անտիոքի մէջ՝ 26 և Այնթապի մէջ՝ 2։ Հոկտեմբեր 28ին Համի մէջ՝ 9 մահեր և Հոմսի մէջ՝ 25 դէպք ու 22 մահեր պատահած են։

ԿԱԽԵԱԼ ԿԱՄՈՒՐՋ

Սաբայ Պրունէն մինչեւ Հայտար Փաշա կախեալ կամուրջ մը շինելու համար դրամատերց խումբի մը կողմէ եղած առաջարկն այժմ կը քննուի Պետական Խորհրդոյ մէջ։

Այս կամուրջ երկու յարկ պիտի ունենայ։ Առաջին յարկը պիտի յատկանայ Եւրոպական ու ասիական երկաթուղիները միացնող կառախումբին, իսկ երկրորդ յարկը կառքերու և հետիոտն անցորդաց։

Կամուրջը 40 մեդր բարձրութիւն պիտի ունենայ, որպէս զի նաւերու անցքին արգելք չըլլայ։

Դրամատերց խումբն առաջարկեր է որ եթէ կամուրջ շինելու արտօնութիւն չտրուի անոր տեղ փայտէ մը շինէ։

Կրսուի նաեւ թէ կամուրջին շինութիւնը պիտի ստանձնէ հռչակաւոր Պ. Էֆել։

ՅՈՒՍՈՒՖԱՆԴԷՍ ՄԸ

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն որոշած է ցուցահանդէս մը կազմակերպել, յօրում ցոյց տրուին տեղական, ամերիկեան եւ եւրոպական ճարտարուեստի վերաբերեալ ինչ ինչ նիւթեր եւ մանաւանդ երկրագործութեան վերաբերեալ գործիներ։ Նախարարութիւնն այժմ յարմար տեղ մը փնտռելու վրայ է այդ ցուցահանդէսին համար։

Պարսկաստանի մաքսատանց տնօրէն Անտոն խան Բիթաշեան, որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, Բարիզ ուղեւորեցաւ։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը նկատողութեան առած է Ադրիանուպոլսոյ երկաթուղւոյ կայարանէն մինչեւ քաղաքին մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար եղած մէկ քանի առաջարկութիւններ, որոց մէջ Բուռմլիի երկաթուղեաց ընկերութեան առաջին քարտուղար Պ. Թուքասի ծրագիրն աւելի նպաստաւոր գտած է և այժմ հարկ եղած գործողութիւնները կը կատարէ մեծանշորհն անոր տալու մտօք։

—Ընկղմեալ էրիոպլան մարտանաւէն ազատուած սպայք և զինուորք անցեալ օր Ճարտնէն ճամբայ ելեր են մայրաքաղաքս գալու համար։

Տիկին Է. Ս. կը խնդրէ մեզմէ իւր շնորհակալութիւնն յայտնել առ Տ.թ. Ա.ճէմեան պէյ, երեւելի ակնաբոյժն, որ իւր աչաց մէկ ծանր հիւանդութիւնն յաջողապէս և անձնուիրապէս դարմանած է, հիւանդութիւն մը որ իրեն ծանօթ ուրիշ մի քանի կիներու վրայ կուրութիւն յառաջ բերած էր, բայց այժմ իւր աչաց տեսութիւն կանոնաւոր և գոհացուցիչ վիճակի մէջ է, շնորհիւ հայազգի ակնաբոյժին արուեստական ճարտարութեան։

ԱԶԴ. Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանուց ժառանգաւորաց վարժարանին քաջ տաճարագետ դասատուի մը պէտք կայ, ուսումնական խորհրդոյ կողմէ վկայեալ գոհացուցիչ ամսական և պայմաններ։

Դիմել Ա.ր.Ֆ.ի խմբագրատունը։

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐԻՖՈՅԿ ԲԺՇԿԱՆ

ԸՍՏ ՀՕՄԻՕՊԱԹԻԿ ԴԵՂԻՆԱՆ

կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն Ջրավաճառ Պողոս և Ցակոբ տղաներու քով։ Կեդրոնատեղին է Ց. Դաւաֆեանի գրատուն Զագմագճիրար եօգուշ։

Յիշեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուին, ի կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կիսաւոր Բերայ։ (Եիւքսէք-Գալտրրրմ, 587 թիւ)։

188 3—18

ՏԵՍՈՒԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Գրէց Բիհզանդ Մ. Պօզաճեան

Գին 4 ղրուշ

Ընթերցանութեան յատկապէս գրքին հետ անմիջապէս ոգուն մեծագոյն յանձնուելիք անշրջելիք դասագիրք մի է, մեծ խնամով պատրաստուած, որ մաքուր ազգարարի քերականական կանոնները կը պարզէ, գրաբարի հետ ազգարարարի ունեցած տարբերութիւնները կը վերլուծէ և դասերն տակաւ կը վարժեցնէ իւր կարդացած և խօսած լեզուին քերականական սկզբանց, բոլորովին գործնական ընթացքով։ Հոլովներու նոր դասաւորութեամբ, բայերու կանոնաւոր դասակարգութեամբ, հայերէն թառամաբանութեան, այն է անանցմանց և բարդութեանց գլխաւոր կանոններու պարարութեամբ, քերականական և տրամաբանական լուծմանց յաջեկան գլուխներով, և մեր քան զնչուն կրթիչ հրահանգներովն իրաց առաջին և միայն է իւր տեսակին մէջ, բան վկայութեան ձեռնհաս ուսուցչաց, այնպէս որ դեռ հրապարակ չելած արդէն մեծ դասած է այն գլխաւոր վարժարանաց մէջ, որք նախ քան զգրքարան, հայերէն արդի լեզուն ուսուցանելու կարեւորութիւնն զգացած են յօգուտ հայ մանկուտի, և որք արդէն հեղինակին ոչ նուազ կարեւոր մեր հեղինակութիւնները գնահատելով, նիստուածած են իրենց դասագրոց կարգին մէջ։

Ոյսի գոհացուցիչ զեղ ազգային վարժարանաց համար։

Կեդրոնատեղին է Հեղինակին գրատունն, ի Զագմագճիրար-Եօգուշ, փռան կից, թիւ 59։ 369 2—3

ԱԶԴ

Բամանթիոյ Ս. Գերդաստանի դպրաց տեսչական վարչութիւնքն հետեւեալները մտիկնելով եղած ըլլալուն ըստ օրինի ամուսնութիւն եղած ենք։ Ծախու առնելու փափաքողք առնուտնելու ժամը 3ին Սամանթիայ ի Դուլեան վարժարան ընկերութեան սենեակը բարեհաճին դիմել։

Ա. Թոփքապան Պայազիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքնը եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի։

Բ Սամանթիայ Սբոի Զէյնէպի փողոց ոսկերչի միւնեստիկ խանութը աղալի կին տիկին Մաքրուհիի մէկ քարուկիր տունն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անգաւակ մնացած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժնին մէկ բաժինը կը վաճառուի։

Յիշեալ վաճառմունքք թուականէս վաճառուն և մէկ օր մինչոցի մէջ պիտի լրանան։ 7—15

18 հոկտ. 90 186

ՀԵՌԱԴՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 11.—Փլ. Բուլոֆ. կ'ըսէ թէ պուլկար եպիսկոպոսաց հաւատարմութեան ցոյցերն առ Ֆերտինանտ իշխան մեծ յաջողութիւն մ'են իշխանին համար։ որովհետեւ պուլկար եպիսկոպոսք, մանաւանդ Սիմէոն և Կոստանդին եպիսկոպոսք ցարդ իշխանին հակառակ ընթացք մը բռնած էին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 11.— Լորտ Քաղաքապետի տարեկան հացկերոյթին մէջ արտասանած ճառով, Լորտ Սալզպըրի յայտարարեց թէ ամեն նշանք խաղաղաւէտ են։ Զարեւիչին ի Հնդկաստան ուղեւորութիւնն եւս բարեգուշակ դէպք մ'է։— Զօր. Պուլանժէ Ժէրսէյէ Լոնտոն գնաց։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11. —154 ի դէմ 358 քուէով Երեսփ. Ժողովն որոշեց պահել կրօնական նախարարութեան ելմտացոյցը, զոր Արմատականք ջնջել կ'առաջարկէին, իբրեւ նոր գաղափարաց հակառակ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 31 Հոկտ.

Օսմանեան Քօնսոլիտէ		
Երէկ Երեկոյ գոց. (Բէյօղլ. Ի. Սէրի		19 35
Առաւօտեան բացուելուս		19 39
Կէս օրին	»	19 39 1/2
Թանկիմաթը Օսմանիէ Երէկ Երեկոյ		79 23
» » ժամ էին		79 28
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹԳԾՈՅ		
Փոխառութիւն	A. Սէրի	41 1/4
»	B. »	22 3/4
»	C. »	19 39
ԲԱՆԵՆՏՈՄՍԲ		
Օսմէթ ֆէնէրալ.....	Անգլ. Լիր.	5 2 »
Գրէսիա ֆէնէրալ.....	Օսմ. »	9 23
Պանք աք Գոնտ.....	» »	6 35
Յոս. Շանտ եվլիյոր.....	» »	4 35
Թրամուէյ.....	» »	527 1/2
Բուռմլի ի երկաթուղի.....	Ֆր.	78 3/8
Բասմանէքալի Լավրիոմի....	Գ. Ն.	145
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԱՅԻՆ		
Օսմանեան սոկի.....	գրշ. ...	100
20 Ֆրանքոց.....	» ...	87
Ամերիկեան սոկի	» ...	109 35
Մարք (գերմանական սոկի).....	» ...	107
Իմպերիալ	» ...	91 25
Ֆրիմիլ	» ...	51 12
Բուլգարական Թղթադրամ	» ...	7 55
Մէտ. արծաթ. (ասորք)	» ...	107 27
Վիեննա	» ...	102 30
Լինգոնոց	» ...	102 10
Միթալիք	» ..	100
Թանքիզ	» ..	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 11 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 85
» » 4 1/2 %	105
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 45
Օսմանեան երկաթուղի	78 62 1/2
» Լեժիի բանենթուղիք	368 75
Պանք Օթոման	626 25
Գրէտիտ Լիոնէ	812 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 85
Հիսպանական 5 %	463
Բրիւորիթէ թիւրք (1890)	406 87
Եգիպտական միացեալ	484 62 1/2
Պանք աք Բարի	878 75
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	458 75
Մուէբիի ջրանցք	2400
Սպանիական արտաքին	75 9/16
Ռիօ Թինթօ	595
Մէռխիսիոս	693 75
Զէջ Լոնդրայի վրայ	25 35

Անգլ. քօնսոլիտ 94 7/16

Օսմ. »	Սէրի Դ.	18 1/16
» »	» Ա.	41 1/4
» »	» Բ.	22 3/4
» »	» Գ.	18 1/8
Փոխառութիւն 1877		100 1/4
Պանք Օթոման		14 13/16
Եգիպտական միացեալ (բէնիֆիտ)		95 7/16
» առանձ. (բրիմիէրէ) Նոր...		90 3/4
Ռիօ Թինթօ		23 5/8
Ցօմանիայ (փոխառ. Բօշիլա)		102 3/4
Հիսպանական 5 %		90
Մոնթոլ »		72
Ռուսական 1889		97 3/4
Փոխառութիւն Բանքի գրայ		95 35

Վիեննա, 11 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37 50
» Լեժիի բանենթուղիք	133 25
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	116 10

Պերլին, 11 Նոյմ. ժամ — վայր. —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Բուլգ. Թղթադրամ	247
Օսմանեան երկաթուղի	79 90
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 20

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 11 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 02 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտէ Դ.	18 60
Օսմանեան երկաթուղի	79
Օսմ. Բէժի	313 75
Բրիւորիթէ թիւրք	407 12 1/2
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	— —
Պանք Օթոման	630
Ռիօ Թինթօ	605

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱՑ

Երկուշաբթի, 29 Հոկտեմբեր,

ԱԲՐԱՀԱՄԻ, ՄԵԼՔՈՆԻ ՈՒ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ

ԴԱՏԸ

(Շարունակութիւն երէկի թիւին)

Նախ. — (Խօսք Մելքոնի ուղղեալ) Զքեզ ի՞նչպէս ձերբակալեցին։

Մելքոն.—Ես տունն էի. հրամանագիր եկաւ և ոստիկանութեան գնացի։ Հարցուցին թէ Համբարձումը կը ճանչնայի՞։ Պատասխանեցի թէ կը ճանչնամ։ Ըմբշամարտութեան մասին ալ հարցումներ ըրին. խոստովանեցայ. տոմսակը տպագրողը Համբարձումն է, ըսի։ Զիս հոս ղրկեցին ըսելով որ տոմսակ տպագրել տուած ենք և թէ ես ալ տեղեկութիւն ունիմ։ Տէ՛ր Նախագահ, հարցուցէք. բոլոր իմ արհեստակիցներս գիտեն թէ այդ գործին մէջ ես մասնակցութիւն չունիմ։

Նախ.—Համբարձում ինչո՞ւ համար տոմսակ տպագրել տուեր է, գիտե՞ս։

Մելքոն.— Ոչ։ Զեմ գիտեր թէ արդեօք ստակի՞ պէտք ունէր և անոր համար ըրած է։

Նախ. — (Խօսք Աբրահամին ուղղեալ) Այդ պատկերազարդ տոմսակն ի՞նչպէս առիր։

Աբրահամ. — Առտու մը բանջարեղէն գնելու կերթայի։ Ճանան Համբարձումին հանդիպեցայ. գրպանէն տոմսակ մը հանեց. հարցուցի թէ ի՞նչ էր. պատասխանեց թէ ըմբշիչներու յատուկ տոմսակ մըն է և թէ Սկիւտարի մէջ ըմբշամարտութիւններ պիտի կատարեն, ուստի հինգ ղրուշ ուզեց։ Առնել չուզեցի, կիրակի օրերը զրաղած եմ ըսի, պնդեց։ Ես ալ հինգ ղրուշ տուի առի, որովհետեւ ստիպուած էի, երկուքս ալ խոհարար էինք և միշտ իրարու կարօտ։

Նախ.— Այդ ըմբշամարտութիւն ո՞ւր պիտի կատարուի եղեր։

Աբրահամ.— Սկիւտար, թատրոնին մէջ։

Նախ.—Թատրոնին մէջ ըմբշամարտութիւն կ'ըլլայ։

Աբրահամ.—Զեմ գիտեր. Համբարձումի այնպէս ըսաւ ինձ։

Նախ.—Տպագրուած տոմսակները քանի՞ հատ են եղեր։

Աբրահամ.—Քանի հատ ըլլալը չեմ գիտեր. մէկ հատ միայն ինձ տուաւ։

Նախ.—(Առ Մելքոն) Սրճարանին մէջ անտուկ մը կայ եղեր։

Մելքոն.—Զեմ գիտեր։ Այդ սրճարան առաջ Համբարձումինն էր և յետոյ Մարտիրոսին անցաւ։

Նախ.—Ըմբշամարտութիւնն ի՞նչպէս եղաւ։

Մելքոն. — Կատակի համար այդպէս խօսք մը եղաւ։ Սրճարանին մէջ նստած էին Համբարձումն եկաւ և «գքեզ կը տապլտմ» ըսաւ։ Պատասխանեցի թէ չէր կրնար և թէ ես զինքը կը տապլտեմ։ Ա. սոր վրայ մտեցաւ և զիս բռնեց։

Նախ.—Դու ըմբշամարտութիւն կընե՞ս։

Մելքոն.—Հոս ըրած չեմ։ Դուրսը կ'ընէի։ Համբարձումի ըսաւ թէ Յարութիւն անուն մարդ մը կայ, անոր հետ ըմբշամարտելու համար տոմսակ պիտի ղրկէ։ Յետոյ այդ տոմսակը կոխել տուեր է։ Ես սրճարանը նստած էի, երբ Համբարձումի Գրիգորի հետ եկաւ։ Համբարձումի բարեւ տուաւ և ես չպատասխանեցի։ Հարցուց թէ ի՞նչ պատճառաւ փոխադարձաբար զինքը չէի բարեւեր։ Ես ալ պատասխան տուի և ըսի «առանց ամաչելու տակաւին հետս կը խօսիս, ի՞նչու այդ տեսակ բան մը ըրիր, ես կատակ ըրած էի քեզի»։ Ասոր վրայ ըսաւ թէ բան մը չկար և թէ ես ալ մէկ քանի ղրուշ պիտի առնէի։

Նախ.—Եթէ դուն այս գործին մէջ գտնուած չես, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այդ տոմսակին վրայ գտնուած պատկերը կը շինուի։ Այդ պատկերը քո՞կդ է։

Մելքոն.—Զեմ գիտեր։

Նախ.—(Առ Աբրահամ) Համբարձումն այդ տոմսակներն ի՞նչու համար տպագրել տուած էր և քանի՞ հատ էին։

Աբրահամ.— Մէկ հատ մը տուաւ ինձ։ Քանի հատ տպագրուած ըլլալը չեմ գիտեր։ Կերեւայ թէ քիչ մը ծախքը ելլալէն յետոյ մնացեալը իրեն պիտի մնայ. սակայն ես իրեն բան մը չհարցուցի։

Նախ.— (Առ Տոքթորեանցն) Նախնական քննութեանց տեղեկագիրը կարդացէ՛ք։

Քարտուղարը կարդաց Նախնական քննութեանց տեղեկագիրն, որ աւասիկ։

Բերայի ոստիկանութիւնն՝ Աբրահամը յատուկ պաշտօնագրով մը ղրկած էր Պէօյիւքտէրէի մէջ գինետան մը առջեւ մէկ քանի հայեր հաւաքուած ըլլալով, անոնց այդ վիճակը կասկած հրաւիրած և այդ պատճառաւ ձերբակալուած էին։ Ասոնց մին՝ Աբրահամ տարուած պահուն փորձած էր անգլիական դեսպանատունը փախչիլ, սակայն չէր յաջողած։ Աբրահամի վրայէն պատկեր մը գտնուած էր, որուն վրայ երկու ըմբիշներ նկարուած էին իրարու հետ մարտնչելու վիճակի մէջ

ուելով ըսած է թէ անգլիական դեսպանատունը փախչելու համար ըրած ձեռնարկն իր երկիւղէն առաջ եկած է։ Իւր վրայէն գտնուած տոմսակին համար ալ ըսած է թէ երկու հայեր ըմբշամարտելու համար պայման դրածև մուտքի համար այդ տեսակ տոմսակներ տպագրել տուած ըլլալով, Համբարձումմ որ ըմբիշներէ մին էր և իրեն ծանօթն, այդ տոմսակը իրեն տուեր է քառորդ մէճիտի մը փոխարէն։ Աբրահամ այդ տոմսակը դրպանը դրած ըլլալով մառցեր և մնացեր է, թէ ինք ճանփէսմի Օննիկի տան մէջ խոհարար է և թէ հոս զաւակներու տէր։

Ինչպէս կերեւի քննութեանց արդիւնքը պարունակող վերոգրեալ տեղեկագրէն, Աբրահամ ու Մելքոն ձերբակալուած են և իրենց յայտարարութիւնները պարունակող տեղեկագիրը գրոյս կցուելով մատուցուած է։

Արդ, ասոնց մասին հարկ եղած գործողութիւնք Ձերդ Վսեմութեան որոշումէն կախում ունենալն յայտարելով, մնամ եւ։

Նախագահ
Պոլսոյ Ոստիկանաց Ժողովին
ՀԻՒՍՆԻ

22 օգոստոս 1306

Մէհմէտ պէյ։—Ցառաջ բերուած փաստերն...։

Նախ.—(Ընդհանրապէս, սա Քրիստոսդրն) Տուէք տեսնեմ սա պատկերազարդ տոմսակը։ (Կը տրուի)

Փաստաբան Սիմոն էֆ.—Ըսուեցաւ թէ տոմսակին վրայ «Հայ դիւցազուհք» ալն։ գրուած են, սակայն ադոնց վրայ այդ տեսակ բան մը արդէն չկայ։ Արդէն քննութեանց տեղեկագրին մէջ ալ ըսուած է թէ տոմսակին տակը եղած գրուածքը քննուելով, այդ տեսակ բան մը տեսնուած չէ։ Քիչ մը առաջ նախագահն հարցուց Մելքոնի թէ քանի որ ինք մէջը չկար իւր պատկերն ի՞նչպէս կը շինուէր։ Արդէն տոմսակներուն վրայ գտնուածը պատկեր չէ, երկու գիծէ, երկու աչքէ եւ երկու պեպերէ բաղկացեալ բան մըն է։ Եթէ Բերայի թատրոններու տոմսակները քննուին, այդ կարգի նկարներ կարելի է տեսնել։ Բնաւ նմանութիւն չունի, նմանեցնելու ջանքով շինուած բան մըն է։

Ասոր վրայ կարդացուեցաւ Բերայի կառավարչին կողմէ առ Ոստիկանութեան նախարարն ուղղեալ պաշտօնագիրն, որ աւասիկ։

Վկեմարիայ Տէ՛ր։

Եէնիմահալլէի մէջ Զաքանօղ Տիմիթրիի գինետան առջեւ տասներկու հայեր հաւաքուած ըլլալով, կասկածելի տեսնուած, ձերբակալուած և Պէշիքթաշի ոստիկանութեան կողմէ տեղեկագրով մը ղրկուած են։ Ասոնցմէ մին Աբրահամ, թէեւ տարուած պահուն ի Թարապիա անգլիական դեսպանատունը մտած, սակայն յետոյ հանուած է։ Աբրահամի վրայ խուզարկելով, տոմսակ մը գտնուած է որուն վրայ նշանակուած է թէ Հայաստանի առաջին զոհերուն համար նպաստ հաւաքելու յատուկ հինգ դրուշնոց տոմսակ է։ Ոստիկանութեան ժողովին կողմէ այս տեղեկութիւնք հաղորդուած են, այդ մասին հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։ Ուստի այդ գրութիւնք և Աբրահամն յատուկ պաշտօնէի մը յանձնուելով Ձեր Վեհութեան ղրկուած են։ Այդ տոմսակն եւս մատուցուած է կայս. պալատն առաջին քարտուղարին։

Բէրայէ Կառավարչի փոխանորդ
ՀԻՒՍԷՑԻՆ ՀԱՍԻՊ

Նախ.—(Առ Աբրահամ) Թէ որ այդպէս բան մը չկար, ինչո՞ւ փախար։

Աբրահամ.—Երկիւղէս փախայ։ Գործէս չմնալու համար ինքզինքս պարտէզը նետեցի։

Նախ.—Եթէ վրայէդ պատկեր մը կամ ուրիշ բան մը գտնուէր, այն ատեն վախնալու բան մը կ'ունենայիր։ Քու առաջուան կասկածիդ համաձայն, քեզմէ թէզքէրէ պիտի հարցնէին, ուրիշ բան մը չը պիտի ընէին։ Դու յուզուելու բան մը ունէիր և անոր համար փախար։

Աբրահամ.—Ես չեմ գիտեր թէ այդ տոմսակ տէրութեան ու ազգին դպչելու բան մը ունի։ Եթէ գիտնայի, անմիջապէս կը նետէի։ Այդ տոմսակն հետեւեալ օրը վրաս գտան։

Փաստաբան Սիմոն էֆ.—Այդ տոմսակ մէկ օր մը մնացեր է Աբրահամի վրայ։

Նախ.—Այս պատկերներու մէջ բան մը չկայ, սակայն կայս. պալատ մատուցեալ տոմսակին մէջ կայ եղեր։

Սիմոն էֆ.—Թո՛ղ բերուի, հարկ է որ ամէն պարագայի մէջ շուտ բերուի, որովհետեւ խիզախ ինձ չըսեր թէ ասոնք այդ տեսակ գործի մը համարձակած ըլլան։ պէտք չէ որ ասոնց բանտարկութեան ժամանակամիջոցն երկարի։

Ասոնցմէ վերջը, թուղթերուն մէջ գտնուած տոմսակներէ մին Աբրահամի ցոյց տրուեցաւ, որ պատասխանեց թէ Համբարձումին կողմէ իրեն տրուած տոմսակին նմանն էր։

Յետոյ միւս տոմսակին բերուին որոշուելով, այդ պատճառաւ դատն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ ԴԱՏԸ

(30 հոկտեմբեր, երեքշաբթի)

Երէկ եղեռնադատ ատենին առջեւ տեղի ունեցաւ Պալաթի բաղնիքին մէջ Գաֆէսմի Սեբաստացի 32 տարեկան Համբարձում Կարապետ Աբիկեանի դատը։ Այս անձ ամբաստանուած է թէ կայս. կառավարութեան ու օսմանեան ազգին դէմ անճահ խօսքեր ըրած է։

Ատեանը կը կազմէին Նախագահ Վասրի էֆէնտի եւ անդամք՝ Լիմին պէյ, Մէհմէտ պէյ, Նիքօղաքի էֆէնտի եւ օգնական անդամ Մ'օստիչեան Յարութիւն էֆէնտի։ Ընդհանուր դատախազութեան կողմէ ներկայ էր օգնական Մէհմտուհ պէյ։ Ամբաստանելոյն փոխանորդ կարգուած էր վաստաբան Գրիգոր էֆէնտի Գալայճեան։

Դատն սկսաւ ժամ 8.20ին։ Նախագահն օրինական հարցումներն ուղղելով Համբարձումի, համառօտակի հաղորդեց նաեւ եղած ամբաստանութիւնն եւ հրաւիրեց զնա մտիկ ընել կարդացուելիք թուղթերը։

Քարտուղարը կարդաց Ամբաստանիչ ատենի տեղեկագիրն եւ ընդհանուր դատախազի ամբաստանագիրը։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆԻՉ ԱՏԵՆԻ

Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին մէջ կազմեալ ամբաստանիչ ատեանն, որ կը բաղկանայ փոխ նախագահ Իզզէթ պէյէ և անդամ Գաբրիէլ էֆէնտիէ ու Ակեահ էֆէնտիէ, ի նիստ գումարեցաւ ի ներկայութեան նոյն դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Մուսթա պէյի և նըկատողութեան առաւ վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազութեան 26 սէպթէր 1308 ու 29 սեպտեմբեր 1306 և 4898 թուականաբար դատագիրն, որուն կցուած էր նաեւ Պոլսոյ հարցաքննիչ դատաւորին որոշմագիրն ինչպէս նաեւ այդ խնդրոյ վերաբերեալ ուրիշ գրութիւնները։

Այդ գրութիւններէ՝ հարցաքննիչ դատաւորի որոշմագրոյն իմաստն էր հետեւեալը։

Պալաթի բաղնիքին Գաֆէսմի Սեբաստացի 32 տարեկան Համբարձում Կարապետ Աբիկեան ամբաստանուելով թէ կայս. կառավարութեան ու օսմանեան ազգին դէմ անճահ խօսքեր ըրած է, ձերբակալուած և բանտարկուած էր։ Հարցաքննութիւնք կատարուելով, թէեւ Համբարձում ուրացած է այդ տեսակ խօսքեր ըրած ըլլալը, սակայն մէկ քանի վկայք երդմամբ հաստատած են Համբարձումի սա խօսքերը թէ «Մովութիւնը պիտի ծագին. 500-1000 հոգի ալ թէ որ սպանուին շատ չէ։ Ռուսիայէն Պատրիարքնիս պիտի գայ» եւ այդ կարգի այլ եւ այլ խօսքեր, որք կրնան ներքին բարեկարգութիւնը խանգարել, խռովել եւ ժողովրդեան միտքը գրգռել։

Հարցաքննիչ դատաւորն եզրակացուցած է թէ Համբարձումի այդ ընթացքը կը համապատասխանէ Պատժական Օրինաց 66րդ յօդուածի վերջին հատուածին տրամադրած ոճրագործութեանց։ Ամբաստանիչ ատեանը հոկտեմբեր 4ին միաձայնութեամբ որոշեց վերոյիշեալ Համբարձումը իբրեւ ոճրագործ ամբաստանել եղեռնադատ ատենին առջեւ դատուելու համար և միանգամայն հրամանագիր գրեց՝ Համբարձումը նոյն դատարանի բանտը փոխադրել տալու համար։

6 Էյլիւլ 1306ին 1308, 8 Հոկտեմբեր 1306

Ասկից վերջը կարդացուեցաւ նաեւ ընդհանուր դատախազի ամբաստանագիրն որ միւնոյն տեսութեամբ միւնոյն եզրակացութեան կը յանգէր։ Յետ որոյ նախագահը խօսքն ամբաստանելոյն ուղղելով ըսաւ.

—Տէ՛ս, կարդացուած թուղթերուն մէջ ինչ բաներ ըսուած են։ Այդ տեսակ խօսքեր ըսա՞ծ ես։

Համբարձում.—Ձեմ ընդունիր։ Ես աղքատ մարդ մը եմ. այդպէս բան մը չըրի։

Նախ.—(Առ ընդհանուր դատախազն) Կ'ուրանայ։ Ի՞նչ պիտի ըսէք։

Մէհմէտ պէյ.—Համբարձումի դէմ եղած ամբաստանութիւնք վկայութեամբ հաստատուած են։ Հետեւաբար կը պահանջեմ որ վկայները լսուին։

Նախ.—(Առ ամբաստանեալն) Եթէ վկայք գան և քու երեսիդ յայտարարեն թէ այդ տեսակ խօսք մը ըրած ես, ի՞նչ պիտի ըսես։

Համբարձում.—Զըսի։

Նախ.—(առ փաստաբանն) Ոստիկանութեան օրագիր չկա՞յ։

Քարտուղար.—Ոստիկանաց ժողովին մէկ տեղեկագիրը կայ։

Փաստաբան Գրիգոր էֆ.—Անկից առաջ ազդագիր մը կայ, նախ այն կարդացուի։

Նախ.—Շա՛տ լաւ։

Քարտուղարը կարդաց հետեւեալ ազդագիրը.

Պալաթի բաղնիքին Գաֆէսմի Հայազգի Համբարձում նախ հետեւեալ խօսքերն ըրած է. «Այս Պատրիարքը պաշտօնի վրայ չպիտի մնայ. եթէ մնայ իսկ, կտոր կտոր պիտի ընեն»։ Հինգշաբթի օրն ալ ըսած է, «Լրագիրք ծանուցած են թէ մեր հայերու մէկ մասը դատապարտուած է. ո՛չափ որ ալ դատապարտուած ըլլան, դարձեալ խըռովութիւն պիտի ծագի։ Եթէ այս տեսակ գործի մը մէջ 500—1000 հոգի մեռնի, շատ չէ։ Ռուսիոյ մէջ գտնուած Պատրիարքը միւս ամսուն հոս պիտի գայ. մեր ազգն անոր ձեռքն է»։ Համբարձում ուրիշ խօսքեր ևս ըրած է։ Իմացած ենք նաեւ թէ այս անձ օր մը ուրիշ հայու մը հետ այդ տեսակ խօսակցութիւն մը ունեցած պահուն ոստիկանութեան գաղտնի հայազգի պաշտօնեայ մը լսելով արգիլած է։

(Սորոտրոնիէն)

Համբարձումը ի Պալաթ Շէքէրճի Հաճի Մուսթաֆա էֆ. Մէհմէտ էֆ.

Յաւարտ ընթերցման, ամբաստանելոյն փաստաբան Գրիգոր էֆէնտի ոտքի ելաւ և, քարտուղարը նախաւառաջ ստորագրութիւնները կարդացած չըլլալով, ըսաւ թէ այդ գիրը ստորագրուած չէր։

Քարտուղար.—Համբարձումը Հաճի Մուսթաֆա...։

Գրիգոր էֆ.—Այդ ըսել չեմ ուզեր. ո՛չ ստորագրութիւն կայ և ո՛չ ալ կնիք։ Պէտք է նկատողութեան առնուլ։

Մէհմտուհ պէյ.—Ստորագրութիւն կայ, թո՛ղ կարդացուի։

Քարտուղար.—Կայ. (կը կարդայ) ի Պալատ շէքէրճի Մէհմէտ էֆէնտի, համբարձումը Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտի։

Գրիգոր էֆ.—Այդ երկու ստորագրութիւնները գրուած են այն անձին կողմէ որ այդ ազդագիրը գրած է։ Անձնական ստորագրութեան բնաւ չնմաներ։ Կնիք ալ չկայ։

Նախ.—Ուրիշ բան մը կայ

Քարտուղար.—Ո՛չ։

Նախ.—Ուրեմն վկայները լսենք։ (Խօսէ դատարանին մէջ գտնուող ոստիկանապետ մը ոտքի ելլալով) Դուրսը ոմ կայ, ներս բերէք։

Տեղակալը.—Մէհմէտ աղա անուն մարդ մը կայ։

Նախ.—Բե՛ր, տեսնենք։

Ոստիկան–զինուորաց տեղակալը դատասրահ մտցուց այդ Մէհմէտ անուն մարդը։ Նախագահը օրինական հարցումներն ուղղելով, Մէհմէտ պատասխանեց թէ Սեբաստացի է, 70 տարեկան և թէ Պալաթի բաղնիքին մէջ կ'աշխատի։ Մէհմէտ օրինական երդումը կատարելէ յետոյ, հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ։

—Ես բաղնիքին մէջն էի. Քիրիոս անուն յոյն մը եկաւ և հարցուց թէ բաղնիքին մէջ ծառայող հայ մը կա՞յ։ Այո, ըսի։ Քիրիոս պատասխանեց թէ այդ մարդը տէրութեան ու ազգին դէմ խել մը խօսքեր կ'ընէ և յետոյ «մարդուն բերանը կը պատռեն կամ ես մարդուն բերանը կը պատռեմ» ըսաւ, ի՞նչ ըսաւ. լաւ չը հասկցայ։ Ես ալ ըսի թէ վախկոտ մարդ մըն եմ եւ այդ տեսակ բաներու չեմ խառնուիր։ Այս ըսելով, դուրս ելայ։

Նախ.—Այդ ըսած մարդդ ո՞վ է, ի՞նչ բանով կ'զբաղի.

Մէհմէտ.—Ո՛վ ըլլալը չեմ գիտեր։ Այդ կողմերը կը պտտի իբրև ոստիկանութեան գաղտնի պաշտօնեայ։

Նախ.—Խանութ ունի՞. Ի՞նչ տեսակ մարդ է։

Մէհմէտ.—Խանութ ունենալը չեմ գիտեր։ Բաճկոն ու բանդալոն հագած մարդ մըն է, գեղին պեպերով։ Այդ մարդն ինձ ըսաւ. ես ուրիշ բան մը չիմացայ։

Նախ.—Ի՞նչ տեսակ խօսքեր եղեր է որ Համբարձումի քով գնացեր և «ես մարդուն բերանը կը պատռեմ» ըսեր է։

Մէհմէտ.—Համբարձումին ի՞նչ ըսած ըլլալը չիմացայ։ Երկիւղ զգալով, հեռացայ։ Ան ալ գնաց։

Նախ.—(առ փաստաբանն) Հարցաքննիչ դատաւորին քով ըրած յայտարարութեանց մէջ ուրիշ բան մը կա՞յ։

Քարտուղար.—Ո՛չ, միեւնոյնը ըսաւ։

Ասոր վրայ միւս վկայն կոչուեցաւ, սակայն եկած չէր։ Ներկայ եղող վկայն ըսաւ թէ Շէքէրճի Մէհմէտ աղան չէր եկած։

Մէհմտուհ պէյ.—Եթէ կոչնագիրն ստորագրած է, հարկ է որ տուգանքի ենթարկուելով հոս բերել տրուի։

Նախ.—Զեկողները քանի՞ հոգի են։

Քարտուղար.—Մէկ հոգի մը միայն եկած չէ. իսկ միւսները գտնուած չեն։ Ոստիկանութեան միջոցաւ փնտռել կուտանք։ Միայն Շէքէրճի Մէհմէտ աղա ստորագրած և չէ եկած։

Նախ.—Մէկ ոսկւոյ տուգանաց դատապարտուեցաւ. պիտի ստորագրուի։ (Խօսէ Մէհմէտ ոստիկանին) Դո՛ւն ալ պէտք է գաս, երբ որ կանչուիս։

Համբարձում.—Կը խնդրեմ. ես այդ Համբարձումը Մուսթաֆա կոչուած մարդը չեմ ճանչնար։

Նախ.—Երբ որ գայ, այն ատեն իրեն երեսին ըսէ։

Համբարձում.—Դուք գիտէք։

Նախ.—Վկայները գտնել տանք։

Դատարանն որոշեց որ միւս վկայներն ոստիկանութեան միջոցաւ գտնուին և բերուին։ Այս պատճառաւ դատն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ԹԷ Ի՞ՆՉ Է ԵՐԱԶՆ

Ինչպէս գիտենք, երազն խիստ մօտ կապակցութիւն ունի մեր զգայութեանց հետ, և ընդհանրապէս առաւօտեան դէմ կը պատահի զարթնուլէ փոքր ինչ առաջ, այսինքն քնոյ և արթնութեան միջանկեալ վիճակի մը արդիւնքն է, որ թերի զարթնումի եւս կրնանք համարել. ուստի առանց խօսելու քնոյ վերայ որ մեր ներկայ նիւթէն դուրս է, ըսենք թէ ինչ է երազն (songe)։ Թերեւս ըստ բաւականին ուղիղ և ընդհանուր նկատողութիւն մը ըրած կ'ըլլանք՝ թէ որ ըսենք, երազ կ'ըսուին այն մտաւոր հանդամանքներն ու ներգործութիւններն որ քընոյ մէջ տեղի կ'ունենան։ Այս երազ ըսուած մտաւոր հանդամանքներն ու ներգործութիւններն ամէն ատեն շատ հետաքրքրական նիւթ մը եղած են ամէն կարգի մարդոց համար, վասն զի աւելորդ է ինձ յիշել՝ զի թէեւ անհնար չէ, բայց խիստ դժուար է այնպիսի մարդ մը գտնել, որ քիչ շատ այս բանիս փորձ ինքնին առած և երազ տեսած չըլլայ, սակայն եւ այնպէս աւելորդ կը համարիմ առ այս օրինակներ ցոյց տալ, զի անտարակոյս կան մարդիկ որ շատ քիչ երազ տեսած են իրենց բոլոր կենացը մէջ, բայց կրնայ ըլլալ որ ատեն ատեն երազներ տեսած և բոլորովին մոռցած ըլլան, ուրկէ չենք կրնար հետեւցնել թէ ամենեին երազ չը տեսնող մարդ կրնայ գտնուիլ։

Արդ սկսինք այս նիւթիս վրայ բացատրութիւններ տալ։ Նախ և առաջ մեր մտադրութիւնը (attention) այս պարագային կ'երթայ, թէ երազք սերտ կապակցութիւն մը ունին արթնութեան ատեն մեր ունեցած խորհուրդներուն հետ, այսինքն արթնութեան ատեն ունեցած խորհուրդներնուս մեծ մասը զուգորդութեամբ մեր միտքը կուգան հետզհետէ եւ երբ քննանք նոյն բաներն քիչ կամ շատ փոփոխութեամբ մտքերնիս կուգայ և մտքերնուս մէջ ալ կը շարունակուին, այսպէս որ եթէ կանխաւ չենք լմնցուցած մեր գործը կամ որ եւ իցէ մեր զբաղմունքը, քնոյ միջոցին կարող կ'ըլլամք ամբողջացնել, ինչպէս շատ անգամ փորձերով իսկ տեսնուած է, ուրկէ ստուգապէս կը հետեւի թէ տեսած երազնիս մեր արթնութեան ատեն ունեցած խորհուրդներուն և զգացումներուն նիւթերէն կը շինուին։ ի մի բան՝ մեր սովորական զբաղմանց կրկնութիւններն են։

Շատ անգամ զգայութենէ (sensation) կը ծագի երազն, բայց մինչդեռ կը դիտենք որ մեր երազներուն նիւթը ըստ մեծի մասին առջի ունեցած խորհուրդներնիս են, այս ալ ի նկատի առնելու ենք որ քունի մէջ մեր ունեցած մարմնաւոր թեթեւ զգայութիւններնիս ալ մեծ ազդեցութիւն կրնեն երազներ յառաջ բերելու. այս զգայութիւնները թէպէտ շատ թեթեւ կ'ըլլան, սակայն կրնան քնոյ մէջ զուգորդութեամբ ունեցած խորհուրդնիս տարախսխել եւ խափանել, և նոցա տեղ ուրիշ կարգ մը խորհուրդներ երեւան հանել։

Ստամաքսէ եւ աղիքներէ ելլն, ունեցած այլ եւ այլ զգայութիւններնիս ալ վերը յիշածներուն նման պատճառ մըն են երազներ յառաջ բերելու, այսինքն շատ ժամանակ անօթի մնացած եւ կամ չափէ աւելի կուշտ մարդիկ յաւէտ որ եւ իցէ կերպիւ ի բենց վիճակին վերաբերեալ երազներ կը տեսնեն։

Մարդուս առողջութեան հանդամանքներն ալ մեծ ներգործութիւն ունին թէ՛ երազներ պատճառելու եւ թէ երազներու մասնաւոր որակութիւններ տալու. բժիշկներէն շատեր այսպէս ծանօթութիւններ մը ըրած են. թէ ուժգին հիւանդութիւններ, մանաւանդ ջերմի (fièvre) տեսակ հիւանդութիւններ շատ անգամ կըլլայ որ անախորժ և վրդովիչ երազներ պատճառէ։ Մենք շատ անգամ բոլորովին անպատշաճ՝ անտեղի այլանդակ երազներ կը տեսնենք, մտքերնիս խիստ մեծ արագութեամբ մէկ նիւթէն միւսի կ'անցնի, տարօրինակ ըսքանչելի դիպուածներ ներկայելով մեզ. արդ թէ որ մեր տեսած երազներն արթնութեան ատեն ունեցած խորհուրդներնուս կրկնութիւնն են, կըրնայ հարցնել մէկը, թէ՝ ուրեմն ինչո՞ւ համար այնպիսի անտեղի եւ այլանդակ բաներ կ'երազենք, այս բանը բացատրելու համար երկու դիտողութիւն կայ ընելիք,—մին սա է թէ, մեր երազներն՝ արթնութեան ատեն ունեցած խորհուրդներուս նման մեր շուրջը գտնուած առարկայներուն ազդեցութեանը տակ չեն եւ անոնցմով չեն կանոնաւորիլ, արթուն ատեննիս մեր խորհուրդներն միօրինակ և պատշաճ ընթացքի մը մէջ կը մնան միշտ, իսկ քնոյ մէջ եղած ատեննիս մեր բոլոր զգայարաններն դոց են, վասն որոյ մտքերնիս ալ նոյն միջոցին զգալեաց նիւթոց աշխարհէն մէկդի քաշուածի պէս լինելով, զուրկ է այն ազբիւրէն յառաջ գալիք կանոնաւորիչ ներգործութենէն։ Իսկ գալով երկրորդ դիտողութեան,—քնոյ մէջ ատեննիս ունեցած բոլոր խորհուրդներնիս մեր կամքին ազդեցութենէն դուրս կ'ըլլան, ասով չենք ուզեր ըսել թէ, այն միջոցին կամական ներգործութիւնք (Influences volontaires) կը դադրին, կամեցում (volition) չըլլար, ասոր հակառակ՝ բաւական վկայութիւնք ունինք կամական մտաւոր հանդամանաց դէթ քիչ մը շարունակուելուն, զի մեր սկզբնական խորհուրդներուն մէջ, որոնք որ երազտեսութեան մէջ կը կրկնուին, կամեցումնք ալ կան եւ բաց ասոնք՝ շատ անգամ ալ կ'ըլլայ որ երազի մէջ ինչպէս որ երեւակայել, յիշել, տրամաբանել եւն, ասոնց նման ներգործութիւններ մտքերնուս մէջ ըլլալը գիտակցութեամբ կ'իմանանք, ինչպէս, երազնուս մէջ տեսնենք որ թշնամին սուրը ձեռքը վրանիս կը վազէ, եւ այնպէս պատահի որ, սուր մ'ալ մենք ունենանք ձեռքերնիս, այն ատեն այն սուրը մենք զմեզ պաշտպանելու համար մեր թշնամւոյն դէմ բանեցնել կամել կ'երազենք, եւ թէ որ քնոյ մէջ յիշենիս, երեւակայենիս տրամաբանենիս, իրաւցընէ յիշել, երեւակայել եւն են, այս պարագային մէջ կամենիս ալ ճշմարտապէս կատարում է։ Սակայն եթէ կամական ներգործութեանց քնոյ մէջ շարունակուիլը ընդունինք ալ, սա յայտնի է որ եղած կամեցումներն իրենց սովորական ազդեցութիւնը չեն կրնար բանեցնել մեր մտաւոր գործողութեանց վրայ, սովորաբար կարող ենք կամական ներգործութեանց չնորհիւ մեր բոլոր մտային ներգործութեանց ընթացքը կանոնաւորելու, բայց խոր քնոյ մէջ այս կամական ազդեցութիւնը կը դադրի, եւ ասկից միւս յիշուած պատճառն ալ ի միասին առնելով, կը ծադին այն անպատշաճ եւ անտեղի երազներն։ Նաեւ քանի որ ըսինք թէ մեր տեսած երազներն, արթնութեան ատեն ունեցած խորհուրդներնուս կրկնութիւններն են, հետեւաբար կրնայ ըլլալ որ արթուն ատեննիս անպատշաճ եւ անտեղի բաներու վրայ խորհուրդածութիւն ընենք, եւ ահա այսպէս կը շարունակուին նաեւ քնոյ ժամանակ երազի մէջ։

Մարդ մը արթնութեան ատենը կարող է իւր բոլոր խորհուրդներուն վրայ այնպէս իշխել եւ կամեցմամբ ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցութիւններովը այնպէս իմն կանոնաւորել զանոնք, որ ընդհանրապէս ի վերջոյ կը հասնի իւր փափաքած մէկ վախճանին, բայց երազի մէջ թէ ներքին եւ թէ արտաքին ներգործութիւնք դադրած ըլլալուն համար մեր խորհուրդներն ալ՝ ծովու վրայ առանց ղեկի թափառող նաւու մը կը նմանի։

Երազի մէջ բան մը կը տեսնենք, իրական կը թուի մեզ, նոյպէս և անցքեր, անցքերու յաջորդութիւններ որ կ'երազենք ամենքն ալ իրական կերեւին, իրաւ է որ իրական կենցաղոյն մէջ ինչ հնարքներ որ կը բանեցնենք, ինչ ճամբայներ որ կը բռնենք, այն նոյն հնարքներն ու կերպերը կը գործածենք երազական դէպքերու մէջ, եւ երբ մարդիկ ալ պատահին մեր երազական զբաղմանց մէջ զանոնք ճիշդ իրենց կենդանի կերպարանքովը եւ հանդամանքներովը կը տեսնենք, առանց հետ կը խօսինք, երբեմն նոքա կը խօսին մենք մտիկ կ'ընենք, շարժմունքնին կը տեսնենք եւն. ճիշդ իրա կանապէս, ինչպէս կ'ըլլայ։ Այս մեր երազական վերըմբռնմանց (perception) այնչափ կենդանի եւ իրական ըլլալուն վրայ ունեցած հաւատքնիս այնչափ հաստատուն ըլլալուն մէկ պատճառն ալ այս ըլլալ կ'երեւնայ։

Երազի մէջ մեր խորհուրդներուն առարկայ եղած բաներն առանձին կ'զբաղեցնեն մեր միտքն, այսինքն ասոնցմէ ի զատ ուրիշ բան չը գտնուիր մտքերնուս մէջ, մենք աչքերնիս գոց աւելի պարզ վերըմբռնում մը կրնանք ձեւացնել մէկ բանի մը վրայ, ինչպէս ամէն ոք ասոր փորձ, ինքնին կրնայ ընել։ Արդ խոր քնոյ մէջ չէ թէ միայն մեր տեսանելիքը, բայց միւս զգայարանքնիս ալ, կրնանք ըսել թէ գոց են, բաց ի սննդական գործարանաց (սիրտ, թոք, արկղ ու աղիքներ) որք անդադար կը գործեն քնոյ ատեն իսկ, որոց դադարումն անմիջական մահ կը պատճառէ, և արթուն ատեննիս մեր լսողութիւն և շօշափումն գրգռող այն բազմաթիւ առարկաներն, քունի մէջ մտադրութիւններնիս չեն կրնար խախտել, ուստի շատ բնական է սա կարծիքը հետեւցնել թէ, քունի մէջ անշուշտ մեր վերըմբռնմունք շատ կենդանի և որոշ պիտի ըլլան։ Արդ՝ որովհետեւ քունի մէջ մեր ունեցած վերըմբռնմունք արթնութեան վերըմբռնմունքներէն շատ աւելի յստակ եւ վառվռուն կ'ըլլան, արթնութեան ատեն անոնց ընծայած վայրկենական հաւատքնիս ալ քունի մէջ կ'ըլլայ յարակայ հաւատք. այսպիսով երազի մէջ ինչ որ տեսնենք իրական կ'երեւնան և մեր երազներուն իրական երեւոյթ ունենալուն երկրորդ պատճառն ալ այս է, որ լոկ կամեցման թէ ուղղակի եթէ անուղղակի ազդեցութենէն դուրս են, զի այս անտարակոյս ճշմարիտ է և այսպիսով եթէ մեր կամքէն դուրս եղած իմացմանց իրականութեանը միշտ կը հաւատանք, ի՞նչ պատճառ կայ որ մտքերնուս մէջ ծագած և մեր կամքէն անկախ վերըմբռնմանց իրականութեանն ալ չը հաւատանք, որոնք ուրիշ բաներ չեն, բայց եթէ բացակայ իմացման առարկայներու վրայ ձեւացած գաղափարն։

Երազի մէջ շատ անգամ շաբաթներով, ամիսներով, տարիներով չլմընալիք բաներն, ինչպէս երկարաժամանակեայ ճամբորդութիւններ ընել, աշխարհիս չորս կողմը նաւարկել, և ուրիշ ասոնց նման երկարատեւ և մեծամեծ գործքեր ամէն մէկ մասնաւոր պարագայներովն հանդերձ՝ իրենց կատարման բաւական եղող ժամանակէն աւելի քիչ ժամանակի մէջ, կրնամ ըսել մի քանի վայրկենի մէջ կը կատարենք, երկրէ երկիր, քաղաքէ քաղաք կ'անցնինք, մեծ անցքեր կ'անցնին մեր դիմէն, կ'աղբատանանք, կը հարստանանք, կ'ուրախանանք, կը տրտմինք եւն. մէյ մ'ալ քնոյ վարագոյրը կը քաշուի մեր աչքերէն, կը տեսնենք որ մեծ մեծ անցքեր եւ զբաղմունքներ և երկար դէպքերը, դիւերային առաջնակեայ պահու մը գործքեր են։

Երազտեսութեան այս զարմանալի պարագան ընդհանրապէս ենթադրութիւններով կը մեկնեն, թէ մեր միտքը քունի մէջ արթնութենէ աւելի արագ կը խորհի, բայց այդ արագութիւնը ամէն ատեն կայ, այնպէս որ արթուն ատեննիս ալ մի քանի վայրկենի մէջ այնքան երկար դաղափարներ և բազմաթիւ խորհուրդներ կ'անցնին մեր միտքէն, որ եթէ զանոնք խօսքով ցուցնել ուզենք շատ երկար ժամանակի կը կարօտի, իսկ թէ որ գործքով կատարել ուզենք, շատ աւելի երկար ժամանակի պէտք կ'ըլլայ, ուստի այս մեկնութիւն հաւանելի չի կրնար ըլլալ, քանզի մեր խորհուրդները շատ անգամ արթնութեան ատեն ալ քունի մէջ ինչ արագութիւն որ ունին նոյն արագութեամբ կը յաջորդեն միմեանց և ահա այսպիսով ինչ բան որ երազենք, անոր համեմատ ժամանակով կ'երազենք, այսինքն թէ՝ գործին համեմատ երբեմն օր մը կ'ըլլայ, երբեմն շաբաթ մը, երբեմն ամիս մը և երբեմն ալ աւելի երկար ատեն։

Խաչիւղ Յ. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԻՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական կայս. արքայական

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՖԷՆԻՔՍ

ընկերութիւն, 1860ին հաստատուած ի Վիէննա և անոր գործակից ընկերութիւնք 30,000,000 Ֆրանք դրամագլխով.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԼԱ ՊԱՏՈՒԱՂ

Ծովային ապահովագրական ընկերութիւն 1840ին հաստատուած ի Մանչայր և գործակից ընկերութիւնք 8,000,000 դրամագլխով։

Տ.

Ապահովագրական գործոց կատարման մասին Պոլսոյ հաստատութեան դիւրութիւն մը ընծայելու նպատակաւ, վերոյիշեալ ընկերութեանց մասնաճիւղ մը բացած եմ

ի Պահճէ-Դաբու թիւ 21

ՁԷԼԱԼ Պէյ խանի դիմաց

ընդ տնօրէնութեամբ Տեարց Սիմոն Ցարութիւնեան և Ընկ.

Խնդրելով որ հաճիք այդ պարոնները պատուել ձեր վստահութեամբ, պատիւ ունիմ մատուցանել ձեզ խորին յարգանացս հաւաստին։

1—3 Է. ՐԱԲԱՐՕՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄՈՒՆՔ

Ի ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ ԹԷՓԷ-ՊԱՇԻ

Հ-ոլ-կ-ոս-ը Յ-ե-ռ-ն-ա-ս

ԲՐՕՖԷՍԷՕՌ ՊԷՔԷՐԻ

Այս գիշեր (ԸՐԵԼԸԲԹԻ) եւ վաղը հինգշաբթի

Նոր յայտագրով՝ մեծ փորձեր

առաջին անգամ ներկայանալի ի Կ. Պոլիս

ԿԵՆԴԱՆԻ ԶՈՒՐՄԸ ԱՆՑԱՑՈՑՈՒՄԸ

Դեռ Ֆոյեր Սէբէրէրէմ

ԱՑԸՐՈՂ ԿԻՆԸ

ԳԼԽԱՏՈՒՄՄԱՐՈՅՑ

(Էբ-ոի կորելու Նոր դրուելիք)

Իւրաքանչիւր ներկայացմանհամար նոր փորձեր ներկայացումնք կ'սկսին գիշերուան ժամ 8½ին։

Թատրոնին կիրէն բաց է առաւօտեան ժամ 10ին (Ը.Ե)

ՏՈՒԹՈՐ ՍԵՂՐՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն ըրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարչի փողոց, թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը։ 14—30

ԱԶԴ

Էֆէնտի չոգենաւն աստ կը սպասուի Լիվերբուլէ ամսոյս դէպի 15։

Է.Տ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Գործակալ Էֆէնտի ղրէ. ընկ.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կալգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալէը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շինենալուց և առագաստանալուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ հայայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան.

4

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Էվրօքա իմալի սիրահ գուզու տէրիսի, ատէտ օթուզ, պէհէրի սեքսէն զուրուշ։

Քեաղրա միսմարը, գրեէի ճէտիտ իքի եիւզ, պէհէր գրեէի ճէտիտի պէշ զուրուշ։

Մատէն եաղը, գրեէի ճէտիտ իքի պէն։

Միւպայիա օլունաճագ պալատէ մուրագամ իւչ գալէմ էշնանը թըշրինը սանինին պիրինճի կիւնի գարբը վիրիլէճէկինտէն իթարնա վէ իւչինճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնգիլինէ թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

27 թշրինը էվվել 1890 831
Նո. 36 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Գալէի Սուլթանիյէտէ պուլունան տասքիրը չահանէ մուայէնաթը իչուն միւպայիա օլունաճագ լահմը իթասընա թալիպ օլանլերին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

27 թշրինը էվվել 1890 832
Նո. 37 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Միւպայիա օլունաճագ էէտի պին քիլը ճէտիտ եուժուշադ պուղտաերն պէհէր քիլէսի ալթմըշ զրուշ օթուզ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թշրինի էվվէլը Բուսինին օթուզ պիրինճի չիհարշէնպիհ կիւնի գարբը դաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնգիլի դապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

30 թշրինի էվվել 1890 833
Նո. 38 2—2

ՌԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Մուպայիա օլունաճագ էէտի պին քիլը ճէտիտ եուժուշադ պուղտաերն պէհէր քիլէսի ալթմըշ զրուշ օթուզ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թշրինի էվվէլը Բուսինին օթուզ պիրինճի չիհարշէնպիհ կիւնի գարբը դաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնգիլի դապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

30 թշրինի էվվել 1890 833
Նո. 38 2—2

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՋ

Ցաւէա կը Ընկ խորչոմներն և ո և է կերպով յառաջացած սպիները։ Պանէհասպնի ծաղկի նշանները, ցաներն, սիրէն թողած այրուցքը և այլն։

Դիմելիք կուսայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրներու։ Գեղեցիկ տեսքն ներքին խնամց համար թանկագին գիտ։

Թորքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Պէլիս, Ծքնոցքէնան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր օթեւանոցն է Եամանտ Գարանանս, Գալաթիա, Նիւսքեք գալաշրքըմ, Գոյմտասյի քովն։ Պէտքերնին գտնելու համար, դիմել մեր մթերանոցին։ 33

ՊՈՒՏԱԲԼՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յաջողիմութեան, մրցման կարգութեան եւ արտասման մեծ միջոցն ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանգամանքոց համար։

Սոյս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ։ կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ միտալներով։ բայց ասոր բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդեցութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖԻԼԱՆՍՈՒԱ-ԺՍԼԷՖ աղբիւրը վերջերս գրաւուած է լարիպի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համալսարար Լընտրն-Հոսպիտալ հիւանդանոցէն. բաց ասոր, այս ջուրն արգէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Սոյս ջուրին վրայ տեղբաբակեր ձրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մթերանցիներու, գլխաւոր դեղատանց և Պուտապէշթի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել ՊԷՆՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՍԼԷՖԻ մաքրողական ՆԷ գիւրին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԷԷՐԲԵ-ԼԷ և ՄԷԼԲԷՐ-ԿՈՒ ԴԷՔ- ԲԱՆՂ ՀԷՔԻՆԱԹ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանքբուս	4200	Ֆիֆիքօ	3000
Ֆէրու	4000	Գասպրօ	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սէսսոգրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լօգիւ	800
Մակտալա	3250	Սիլիտա	800
արեսթիս	325 0	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՀԷՑՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
36 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ,

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԳՅՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱԶԷՐ-ԳԱՓՈՒ, ՀԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատունն, որ տա ինքն ուղղակի յանձնարարութեանց փոխադրական կառարմամբ և գնառատաց հետ հաստատած քաղաքացիոյ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համբարումն, վերջերս ճաշակալեն բեւեռուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերազնիւ թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ ոճոտութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէջմէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոց մեր արգէն յաճախորդաց իբր կաղանդի նուէր ծառայելու գերապայծառ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս պիտի ունի ամէն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ժամանակէն՝ ինչպէս նաեւ ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակայարմար ընտրութիւններէն։ 199

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

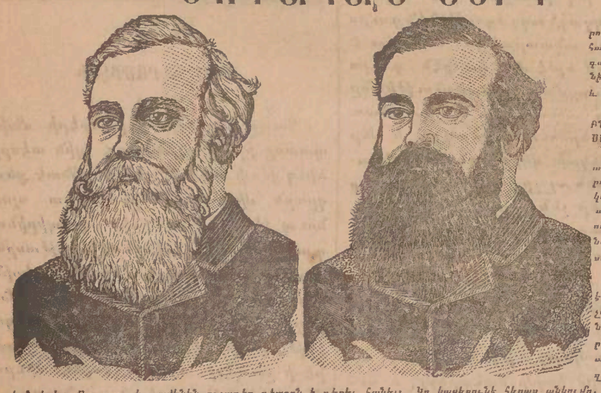

Նոր գիւտ մասերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՒ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԱԼ ՍԵՒԻ

Բաղկացեալ միայն ոսկեմասներու և խոտոր հիւթէն։ Ոսկեայ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պոյծաս շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ոչ ոքէ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններու։ Իւր առաւելութիւններն։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական գոյնը կը մնայէ։

Գնումներնիս ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել ՊԷՆՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՍԼԷՖԻ մաքրողական ՆՇ գիւրին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ԿԱՐՄԱՆԵՑԻՔ ՄԻՇՏ ՁՈՒՐՆ

FRANÇOIS JOSEPH

ՊՈՒՏԱԲԼՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Ուրաքանչիւր կղանակի սկիզբը սատմանքներ մաքրելու համար։

ԱՄԷՆ ՈՐԵՒԷ ԿԸ ԾԱՒՈՒԻ

Ը գտնուի Տ. և Մ. Մէկիքի և Ս. Քրիստոֆոսա Պոլիս, Ս. Գասդորիտոէ և Ա. Թիֆոս Գալաթիա, Ճ. Քանդուք ի Լեբան, Թուրքիոյ համար գործակալն է Գ. Ֆ. Պէլիս, ի Պոլիս։ 34

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԴԱՌԼԷՄԱՆ

ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պեօյուք Միլլեթ խան, միջադգ. թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիմանէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ամսան եղանակին առթիւ իւր վաճառքերու քանակութեան վրայ յաւելումմ մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պերճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճարմանկեղէնք, բանուածք, կնասպգեստք, քալիքս, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապկի, շապկրնկեր, տուամանք, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարգեհեստներ, ուսեալ եւ ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հնարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և աղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցանկալի մի բան է նաեւ ապպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծախ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրպարքն։ Կը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան գոյգոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բարձիներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախսուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԱԱՑ 188

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Գառպոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուածը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՔԱՈՒԶՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻԲ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՆ ՐԻՊԻՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաւչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոռոտ քիւրտով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաւչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուէշ աղա Տէվիրճանի թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաւչուէ մուճակավաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոլի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Ph^ie-Ch.^ie, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Հվոր.	Ամս.	Ըր.	Երթ-ելիք տեղը	Հանգիստ
Բշ.	29	10	եր.	Օռէսա	
Գշ.	30	11	5 եր.	Աէքսանդրիա	
Դշ.	31	12	10 առ.	Անատոլու.	
Դշ.	31	12	10 առ.	Սեվաստափոլ	
Եշ.	1	13	2 եր.	Օռէսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Գիրէշ Գարու։ 26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻՒՂ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. Ճեպտ. Թ. 2 Բշ. Եշ.	Կռխ. Ճեպտ. Թ. 4 Ուշ. օր	Կռխ. Խառն Թ. 52 Ուշ. օր
	Երեկոյ ժ. Վ.	Երեկոյ ժ. Վ.	Առաւ. ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնումն	7 20	8 18	7 50
Գումրգաբու			8 08
Եէնի-գուլէ			8 22
Պագրիճիւղ			8 39
Այասթեֆանոս			8 52
Քիւչիւք—Զէքմէճէ			9 03
Սբաթա—գուլէ			9 47
Հասրմէճեյ		9 46	10 23
Զաթեանա			11 06
Գապպաճէ	9 30	10 46	11 45
Սիրէքլի			12 51
		12 02	1 33
Զէրքէսքեոյ մեկնումն		12 04	2 00
Զորլու	11 30	12 47	2 50
Մուրաթլը—Գեօրքէլի			3 38
Սեիմլէր—Զիլիթլիք			4 09
Լիւլեբուրկաղ		2 19	4 49
	Ցերեկոյ ժ. Վ.		
Պապա—Էսքի	1 33	2 31	5 35
Բայլը—Աքէոյ			6 16
Ուզունճա—Քէօրբրլի		3 37	7 03
Գուլէլի—Պուրլար		4 18	7 47
Ուրլի			8 13
Ադրիանուպոլիս ... ժմ.	4 14	5 09	9 00
			Երեկոյ
Ադրիանուպոլիս ... մկ.	4 19	5 19	1 00
Գասրը-քէոյ			1 40
			2 18
Մուսթաֆա բաշա ժմ.	5 13	6 15	2 33
մկ.	5 20	6 30	3 32
Հարմանլը ժմ.	6 4	7 42	3 48
մկ.	6 9	7 27	4 20
Թրընօվա-Սէմէնլի ժմ.		7 51	
			Կռխ. Խառն Թ. 124 Բաց է Եշ. է
			Երեկոյ
			4 45
			5 45
		8 01	7 11
		8 38	8 00
		9 27	8 36
	8 32	9 53	9 00
		10 20	9 50
Գայասճէք—Հաստալէք	9 21	10 42	10 30
Եէնի—Պահչէլիէ	9 31	11 2	11 22
Բարամպէյ		11 58	
		12 23	Շաբաթ
		12 24	1 52
Պէյօղլու ժամ.	11 10	12 43	12 00
	Առաւ.	Երեկոյ	գիշեր Եշ. է.
Սոֆիա ժամ.	Եշ. օր 3 18	4 29	5 50
Նիշ	8 20	10 04	
	Շաբաթ		
Պէլկրատ	2 43		
Պուտապէշթ	10 05	1 25	
Վիէննա	3 15	7 15	
	Շաբաթ		
Միւնիւ		4	
Մէյնանիկ		9 35	

ԳԻՒՂ ՍԷԼԱՆԻԿ—ՍԻՒՍԻԹԻՊ—ՍՊԼԷՖՁԷ

Կռխմբ. Թ. 512/522 Սէլանիկէն ամէն օր	Առաւ. ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիէննայէն ամէն օր	ժ. Վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիէննա մեկ.	8 00
Թեսալոնիկ	6 33	Պուտապէշթ	2 40
Ամոմթօվա	7 10	Պէլկրատ	10 58
Քարասուլար	7 31	Նիշ	5 50
Կիւմիւճէ	7 41		Առաւ.
Կէօրկէլի	3 17	Սպէճֆէ մեկ.	10 40
Միռովաճ	3 51	Պուգանոֆէլ	10 55
Սիրուռմիցա	9 00	Պուգոմէլ	11 23
Տէմիրգապու (Պիւֆէ) ժմ.	9 32	Բրեշովա	11 40
մկ.	9 42	Թասպանոֆէլ	12 03
Գրիմիսլաղ	10 27	Գուսմանոֆա	12 37
Վէնէճիանոս—Կրասթիպ	11 06	Հասղալար	1 13
Գէօրբրիլիս ժմ.	11 58	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49
մկ.	12 03	ժմ.	2 01
Զէլէնիգօ	14 51	Զէլէնիգօ	2 37
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժմ.	1 27	Գէօրբրիլիս ժմ.	3 20
մկ.	1 49	մկ.	3 30
Հասղալար	2 29	Վէնէճիանոս—Կրասթիպ	4 20
Գուսմանոֆա	3 22	Գրիմիսլաղ	5 03
Թասպանոֆէլ	3 53	Տէմիրգապու (Պիւֆէ) ժմ.	5 37
Բրեշովա	4 21	մկ.	5 58
Պուգոմէլ	4 33	Սիրուռմիցա	6 28
Պուգանոֆէլ	4 57	Միռովաճ	6 53
Սպէճֆէ ժամ	5 10	Կէօրկէլի	7 19
	Երեկոյ	Կիւմիւճէ	7 41
Նիշ ժամ	9 40	Քարասուլար	8 01
Պէլկրատ	4 48	Ամոմթօվա	8 24
Պուտապէշթ	1 23	Թեսալոնիկ	9 01
Վիէննա	7 18	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.	9 55
			Երեկոյ

ԳԻՒՂ ԻՒՍԿԻԻԻ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իւսկիւսկէն ԸՀ ԴԶ ուր.	Առաւ. ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 621 Մէթրօվիցայէն ԴՀ. Եշ.	Առաւ. ժ. Վ.
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Մէթրօվիցա (Պիւֆէ) մկ.	7 25
Լիէշան	8 47	Վուչիտրն	7 47
Քարասիսանիք	9 42	Բիչիտիա	8 41
Վէրիցվոյ	10 52	Լիրֆիան	9 36
Լիբլիան	11 45	Վէրսայիլ	10 37
Բրեշիա	12 37	Քարասանիք	11 24
Վուչիտրն	1 23	Լիէշան	12 01
Մէթրօվիցա (Պիւֆէ) ժմ.	1 40	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ... ժմ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹՐԸՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄԹՊՕԼԻՍ

Կառախումբ Թ. 322 Կիր. Գշ. Ուր.	Ժ. Վ. Առաւ.	Կառախումբ Թ. 321 Բշ. Դշ. Շբ.	Ժ. Վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ։ Սոֆիա Պէլգրատ՝ն ժմ. Երեքշաբթի ու բրաթ Սարամպէյէն ժմ. կիր.	7 55	Պուրկազ մեկ. Եամպօլու ... մեկ. Սիլիվրա—Բէրմանլը Եէնի—Զագրա Բասանլ—Պահչէլիէ Քարարուլար Թրընօվա—Սէմէնլի ժամամ.	6 00 11 10 12 11 1 12 2 15 3 16 3 50
Կ. Պոլիս-Ա. Պալա Ն.ժմ.	7 51		Երեկոյ
	Առաւ.	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ։ Պէլգրատ մեկ. Նիշ Սոֆիա մեկ. Սարամպէյի Շաբաթ Սարամպէյի մեկ. Բշ. Ա. Պոլիս-Կոնիայ մեկ.	4 54 8 42
Թրընօվա—Սէմէնլի մկ.	8 24		
Քարարունար	9 08		
Բասանլ—Պահչէլիէ	10 14		
Լիզլի—Զագրա	11 23		
Սիլիվրա—Բէրմանլը	12 21		
Եամպօլու ժամամ.	1 10		
Պուրկազ ժամամ.	6 50		

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԻՏԷ ԱՂԱՋ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	Ժ. Վ. Առաւ.
Տէտա—Ադաճ մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս մեկ.	8 00
Ֆէրրէ	1 29	Ուրլի »	8 55
Պիսիքլի	2 33	Գուլէլի—Պուրլար մեկ.	9 40
Ուսիլի	3 31	Սիլիվրա	10 15
Տիմիրճա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրլար	5 19	Պիսիքլի	12 20
Ուրլի »	5 46	Ֆէրրէ	1 21
Ա. Պոլիս ժամ.	6 40	Տէտա—Ադաճ ժամամ.	2 20
	Երեկոյ		Կէս օր

Ստորագծեալ վարկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6ժ. մինչև առաւօտեան ժ. 5 30 (Ը. Ե.)

15